

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skolepr. Eshjerg, Grådybskolen

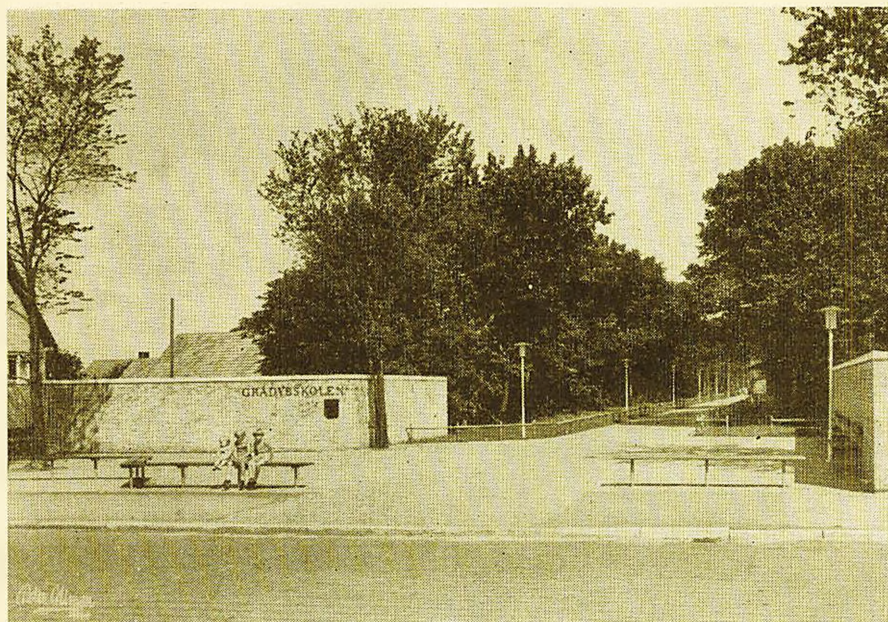
Indvielsesprogram for
Grådybskolen 14/8 1954.
(Barn og Skole, særnummer
september 1954).

BARN OG SKOLE

Særnummer i september 1954

UDG. AF ESBJERG KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

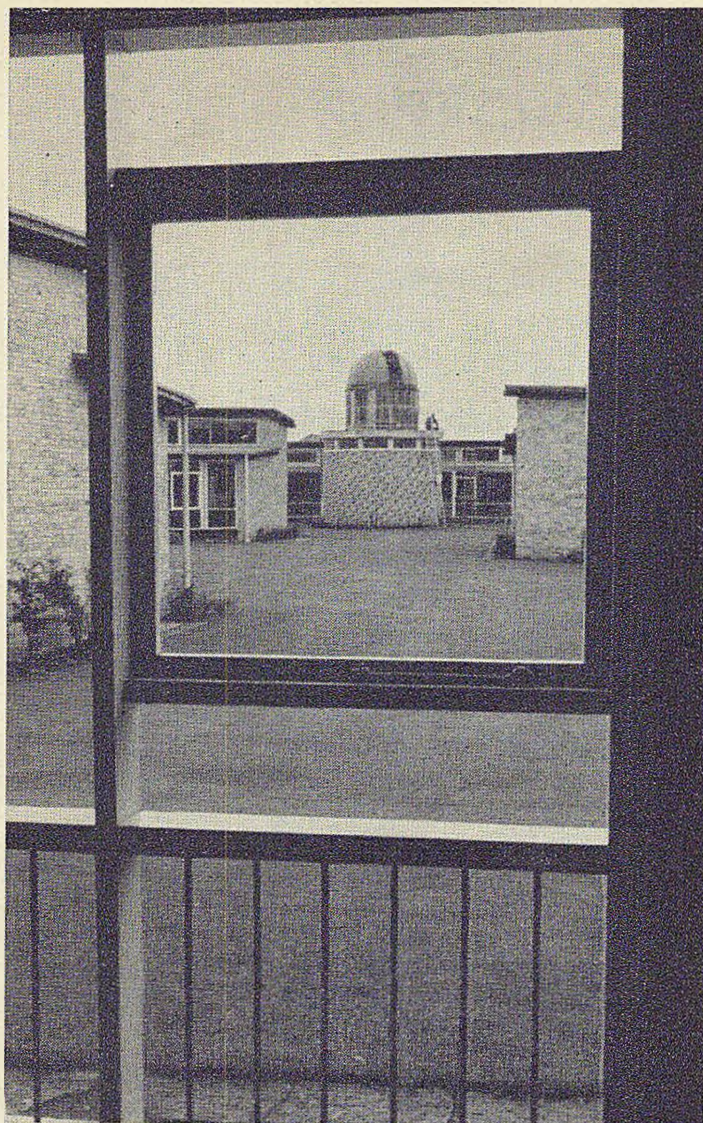

Grådybskolen

I ESBJERG

INDVIET LØRDAG DEN 14. AUGUST 1954

INDHOLD

Side 3: Indvielsesprogrammet.

- » 7: Indvielsestalerne.
- » 13: Arkitekternes redegørelse.
- » 15: Strejftog i bygge-dagbogen.
- » 16-17: Plan over Grådybskolen.
- » 18: Medvirkende ved opførelsen.

Iøvrigt: Billedstof, der formentlig tydeligere end tekst giver Grådybskolens egenart.

Særnummer

Dette nummer af BARN OG SKOLE er helt igennem helliget Grådybskolen, og der er flere årsager hertil.

At ikke mindre end 15.000 medborgere besøgte skolen i løbet af de seks timer, den holdt åbent hus søndag den 15. august, bestyrkede os i opfattelsen af, at Grådybskolen har hele byens interesse, og at man derfor skylder i hvert fald forældrene den fyldigst mulige oplysning.

Hertil kommer de mange officielle besøg fra andre byer, ved hvilke lejligheder en fyldig »tryksag« altid er kærkommen — og yderligere at der til skolevæsenet jævnlig indløber anmodninger om at få tilsendt oplysninger om denne nykonstruktion af en skole.

N. P. A.

INDVIELSESPROGRAMMET

Hvor er de dage, der gik

Musik: Henning Smith. Tekst: N. P. Andersen.

Arrangement ved Peder Holm.

Medvirkende: Karen Kirkegaard, Agnete Vang Madsen, Ejvin Lau
samt skolevæsenets strygerorkester og pigeor under ledelse af Viggo Birch.

Velkomst ved skoleudvalgets formand.

SKOLENS SANG

Mel.: „Danmark, dejligst vang og vænge“

Skolehus i arv fra fædre
vore slægter fik.

Ingen sinde nogen bedre
arv til afkom gik. —

Landets fremtid, folkets lykke,
slægters vilje, Danmarks smykke,
kirkekald og klokkekimen
er i skoletimen. —

Skolen øger hvermands viden
gennem skrift og bog,
fremmer evnerne, som tiden
i sit virke tog. —

Ranke rygge, rene tanker,
hjerter, som i ømhed banker,
fællesvirke, viljer stærke
er vor skoles mærke. —

Nye slægter, nye tider,
stadig samme rod.
Livets bog får nye sider,
fremad, fod for fod!
Må da skolen her få lykke
til at skabe blot et stykke
rodfast fremtid! Må den evne
selve livets stævne!

Skoleudvalgets formand, viceskoleinspektør Arne Jørgensen taler.

Borgmester L. Høyer-Nielsen taler.

UD I SOLEN

Nu er skoletiden endt,
bogens sidste blad er vendt,
vi er fri. —
Indenfor er slidte sæder,
udenfor er sommerglæder.
— Vi er fri! —

Vi har fået mer end nok
af røde stregers skumle flok,
vi er fri. —
Bag os ligger tyske gloser,
ikke mere lærerskoser.
— Vi er fri! —

Brøker, x-er og procent
er til glemmebogen sendt,
vi er fri. —
Glemmt er nu Pythagorasser,
gemt er stregpapir og passer.
— Vi er fri! —

»Passe på« og retteri,
»Ikke må« — forbi, forbi!
Vi er fri!
Endt er slideri i skolen,
ud at finde plads i solen!
— Vi er fri! —

SEND TANKE TILBAGE

Men når I så finder en plads i solen
i det store samfundsmaskineri,
send da en tanke tilbage til skolen
og tiden, I nu ser med glæde forbi. —

Vel gav de røde streger dig en følelse af ubehag;
men om det skulle ske, at chefen dig en dag
gav ros for godt og rigtigt skrevet handelsbrev,
tænk da tilbage på det første, som du skrev:
Hvad gjorde skriften rigtig, vel? — Mon ej
— den røde streg? —

Eller om I i samfundsmaskinen blir sat
til at tumle med tal, så tænk på, at
ingen kan mestre de store tabeller,
førend den lille blev lært. —

Drengens drøm det er manddoms gerning;
store mål skal du stræbe imod:
Broer skal spændes i fjerne lande,
dæmninger stemme den brusende flod. —
Kommer du med i det store virke,
finder i fjerne lande din plads,
da får du brug for de fremmede gloser,
for x-er og for — Pythagoras. —

Stille stunder der kommer vel også,
også dem skal du tage imod.
Sæt dig i stilhed derhenne i kroen,
prøv på at blive venner med bogen;
følg med dens ord gennem rummet og tiden,
berig din ånd og forøg din viden,
følg fantasien mod tindernes top. —
Pris den, der lærte dig at lukke bogen op. —

Glade går I fra skolens port
ud for at finde en plads i solen
ud i en verden så sort, så sort,
bort fra det værn, I havde i skolen. —
Og når vi retted, og når vi formanet,
var det, fordi vi forud aned,
at kampen derude den bliver hård. —

Skolen kalder vi »Skolen for livet«,
og gid det da har været os givet
gennem vor mildhed, gennem vor strengthed
stadig at give jer lidt af det,
der baner vejen videre for jer
fremad og opad! —

Undervisningsminister Julius Bomholt taler.

DEN FØRSTE SKOLEDAG

I dag skal jeg i skole
for allerførste gang
med mange andre piger
og med til morgensang.

Og lige straks så får jeg
af frøkenen en bog;
og inden otte dage,
så er jeg blevet klog.

Og frøknen er min egen,
og hun er sød og rar;
hun er den allerbedste,
som nogen pige har.

Og når jeg bliver større,
så får jeg fag på fag;
det sagde store søster
til mig forleden dag.

Men det vil straks jeg love,
at intet bliver glemt;
det hele vil jeg huske,
ja, det er helt bestemt.

MODERTANKER

Hvor er de dage, der gik,
siden min pusling jeg bragte;
siden hans hånd for første gang
:: fremad mod skolen rakte? ::

Alt medens årene gik,
gled han fra moderpleje
over i drengens verden, hvor
:: han valgte sig egne veje. ::

Hvor er de timer, der gik
ene med bare at vente
på stunden, jeg kunne til skolen gå
:: puslingen atter at hente. ::

Varsom jeg værnede min gut,
lod ham dog bryde sig bane.
Om jeg blot turde i fremtiden se,
:: om jeg dog blot turde ane. ::

Ængstelse var i mit sind,
alt mens min pusling han groede,
ængstelse for, om nu også han
:: havde de evner, jeg troede. ::

Hvor er de dage, der gik? —
Hastigt i ring er de rundet.
Om dog i dagenes ring der var
:: fremtid for puslingen vundet. ::

Skolekommissionens formand W. Fievè taler.

Skoledirektør N. P. Andersen taler.

Skoleinspektør John Jensen taler.

LYKKE PÅ VEJEN

Farvel, kammerater! — Vi synger vor sang
for jer da i aften for sidste gang. —
Vi har leget tit,
vi har sammen slidt. —
Kammerat, farvel! — Kammerat, farvel! —

I helligdags stilhed og arbejdsdags slid
send tanker tilbage til skolegangstid. —
Husk os! — Glem os ej! —
Vi vil mindes dig. —
Kammerat, farvel! — Kammerat, farvel! —

I vintre og somre vi samledes her,
og afskedens tone nu klinger for jer. —
Skoleklokkens klang
lød for sidste gang. —
Kammerat, farvel! — Kammerat, farvel! —

Mens vi synger videre i skole og sal,
du bryder dig bane mod virke og kald. —
Lykke på din vej!
Heldet følge dig! —
Kammerat, farvel! — Kammerat, farvel! —

Afslutning ved skoleudvalgets formand.

Der er et yndigt land,
der står med brede bøge
nær saltens østerstrand;
der bugter sig i bakke, dal,
der hedder gamle Danmark,
og det er Frejas sal.

Der sad i fordums tid
de harniskklædte kæmper
udhvilede fra strid.
Så drog de frem til fjenders men;
nu hvile deres bene
bag højens bavgast.

Det land endnu er skønt,
thi blå sig søen bælder,
og løvet står så grønt.
Og ædle kvinder, skønne møer
og mænd og raske svende
bebo de danskes øer.

Hil drot og fædreland!
Hil hver en daneborger,
som virker, hvad han kan!
Vort gamle Danmark skal bestå,
så længe bøgen spejler
sin top i højlens blå!

Oehlenschläger.

INDVIELSESTALERNE

Som formand for byggeudvalget afleverede

viceinspektør Arne Jørgensen

Grådybskolen til byen med følgende:

Det byggeudvalg, som har forestået bygningen af skolen, har skiftet karakter i de sidste 5 måneder takket være et politisk skifte i byen, og derfor er det blevet mig, der skal overrække denne skole til byens borgmester.

Jeg gør det som den, der ikke er berettiget til det, idet jeg har haft uendelig lidt med byggeriet at gøre. Det var både tilrettelagt, og det meste af det færdiggjort, inden jeg blev impliceret i sagen.

De mennesker, der først og fremmest skal takkes i denne henseende, er naturligvis den dommerkomité, som i sin tid sad, men derefter de arkitekter, som har gennemført dette byggeri, de to arkitekter og deres fremragende medhjælper arkitekt Flagstad Rasmussen.

Selve skolens udseende er for så vidt en tak nok til dem, men jeg synes alligevel, jeg her vil føje byggeudvalgets tak til. En tak, der særlig understreger den præcision, hvormed de sammen med håndværkerne, som også skal have en tak for dette arbejde, har gennemført byggeriet. Jeg skal ikke komme ind på byggeriets historie her, det er skildret så udmærket i det program, De har fået udleveret, men jeg vil gerne understrege, at sjældent har man set et byggeri, der i så høj grad har holdt, hvad det lovede, både økonomisk og sagligt, og sjældent har man set en flok håndværkere, der har gjort et stykke arbejde, som har holdt, hvad de har lovet, så godt som her, så godt både med

hensyn til tid og med hensyn til kvalitet.

Det vil jeg gerne nu, da byggeudvalget går i opløsning, have lov til at sige, inden vor funktion udløber. Men en særlig tak vil jeg rette til min forgænger i embedet som byggeudvalgets formand, skoleinspektør frk. Hald, som egentlig

---

Borgmester Høyer-Nielsen

modtog skolen

Timeplanen i eftermiddag er, som det sig hør og bør, også lagt efter de bedste moderne skolemønstre, hvilket ikke alene vil sige, at den er righoldig og afvekslende, men også på det nærmeste er fyldt til overflod.

Jeg skal derfor af hensyn til de mange her forsamlede skolesøgende fatte mig i yderste korthed.

På Esbjerg bystyres vegne takker jeg for den meget smukke og bemærkelsesværdigt moderne nye skole, som i mange år vil kunne stå som et værdigt og stolt udtryk for dansk arkitekturs, dansk håndværks og danske arbejderes høje stadi i vore dage.

Jeg modtager med oprigtig glæde og dyb beundring Grådybskolen og udtaler ønsket om, at den i de kommende årtier må blive en arbejdsplads til glæde og inspiration

rent sagligt set burde have været den, der i dag afleverede skolen til byen. Det er hende, der har haft langt det største arbejde som byggeudvalgsformand, det, jeg har haft, kan slet ikke sammenlignes dermed.

Jeg må nøjes med at gøre det med en buket blomster og markere det på denne måde.

Alt i alt tror jeg, at vi dag både sagligt og pædagogisk kan sige, at vi afleverer et redskab, som byen kan være tjent med, som kvarteret kan være tjent med, og jeg vil gerne hermed overdrage det hele til dig, borgmester, og bede dig om at sørge for, at der kommer mest muligt ud af det. Jeg har ikke nogen byggeattest eller noget andet håndgribeligt at give dig, jeg må nøjes med sådan at sige det i al almindelighed: Værsgod!

for lærere og øvrige personale og til både glæde og gavn for de tusinder af elever fra vor by, der her skal hente grundlaget for deres fremtidige tilværelse og modtage de impulser for livet, som skal gøre dem til gode samfundsborgere i det demokratiske Danmark.

Lys og lykke følge Grådybskolen.

Den umyndiges røst

Grethe, der bare er knapt syv år, står sammen med sin mor og ser på Grådybskolen.

På moderens forespørgsel om, hvad Grethe synes om skolen, svarer hun:

»Det er en sjov skole — og og pæn — den ligner et rigtigt hus«.

En ganske god karakteristik. —

Undervisningsminister Julius Bombolt

indviede skolen

Esbjergensere! — Medarbejdere!

Esbjerg skolevæsens udvikling i den sidste halve snes år markeres ved stigning i elevtal fra godt 5000 til 8800. Skoledirektøren meddeler os, at i 1958 har skolevæsenet i Esbjerg 10.000 elever. Det stiller meget, meget store krav til byens ledelse, til byens skatteborgere og myndigheder, til skolevæsenets ledelse.

Hvorledes fører man mulighederne frem, sådan at børnene virkelig får den dygtiggørelse, de i et demokratisk samfund og ikke mindst i et demokratisk bysamfund har krav på?

Det har altid været Esbjergs ærgerrighed, at skolevæsenet — det offentlige — skulle ligge i toppen. Her skulle enhver frit have lov til at forme sin skole, som han ville; den private skoles vej stod åben, men een ting skulle være givet, at her i denne stad skulle folkets skole så ganske givet ligge i toppen. Her skulle der ikke være plads til noget ved siden af med hensyn til skolens indretning, her skulle alt være i fineste orden. Og det er sket uden hensyn til partiskel. Der er en rolig fremadstigende linie i Esbjergs skolehistorie.

Da Rørkjær-skolen blev indviet for over 20 år siden, i 1932, regnede man vist ikke med her i Esbjerg, at der i dag skulle ske et sådant skolebyggeri, som enten er afsluttet siden krigen, eller som endnu står foran sin afslutning.

Nye undervisningslokaler er fremkaffet ved Boldesager skole, Vesterhavsskolen, Gammelby skole og nu sidst her ved Grådybskolen, og endnu forestår Jerne skole, Spangsbjergskolen og udvidelsen af en række bestående skoler.

Det er et hårdt job at arbejde med dette store byggeprogram, at skaffe plads til de mange børn, og mange besøg i ministeriet af byens myndigheder bærer vidne om den utrættelige energi, hvormed Esbjerg søger at presse de flest mulige byggetilladelser ud af ministeriet. Og det forventes, at bevillingen foreligger dagen efter byrådsvedtagelsen, hvilket naturligvis er en helt rigtig indstilling!

Men nu står da Grådybskolen færdig som et nyt synligt vidnesbyrd om denne bys vilje til at yde sine børn og sine unge de bedst mulige vilkår for en undervisning, der kan føre dem, som der stod i sangen, fremad og opad til gavn for dem selv, for deres by og deres land.

Jeg udtaler min bedste tak for den offervilje og det fremsyn, der herigennem er udvist af Esbjerg by og dens styre, og jeg ønsker by og byråd af hjertet til lykke med resultatet.

Denne skole siger os noget om, hvad der kan nås, når en fælles stræben fører frem imod et stort mål.

Forud for arbejdet på denne skole ligger et omfattende planlægningsarbejde, delvis efter nye synspunkter, fremsat, vurderet og fremmet i et fordomsfrit og interesseret samarbejde mellem skolemyndigheder, lærere og teknikere.

Og siden kom skolens opførelse, nye medarbejdere, håndværkere og arbejdere, kom til som deltagere i ansvaret og æren for, at vi i dag er samlet her i dette smukke lokale i en skole, der står som udtryk for det nyeste og bedste i tiden.

Det er i denne forbindelse værd at understrege og påskønne, at de, der har stået for planlægningen af

denne nye skole, ikke har indskrænket sig til at følge de slagne veje, men også set det som en stor og vigtig opgave at skabe noget nyt gennem erfaringer og grundigt studium parret med skabende fantasi, frisk initiativ og rask beslutsomhed.

Den endelige vurdering af, hvordan denne opgave lykkedes, tilkommer vel i sidste instans de virkelig sagkyndige, som jeg ikke hører til — de sagkyndige pædagoger og teknikere.

En sådan vurdering vil selvsagt komme, men for os, der møder denne skole her, fanges jo opmærksomheden af noget fint samstemt, noget harmonisk og hyggeligt, en enkelhed, der er gennemtænkt, og som passer til vores dagligstuemåde, som passer ikke mindst til denne bys demokratiske facon — noget hensigtsmæssigt, som vækker opmærksomhed — noget uden for den traditionelle udformning og udførelse.

Og når man så får at vide, at skolen her i byggepris ligger under gennemsnittet, ja så føres man uvilkårligt til at betragte den som et interessant bidrag til den byggeforskning, hvis nødvendighed ministeriet har erkendt ved nedsættelse af et byggeforskningsudvalg.

Det er spændende, synes jeg, at stå i det nyformede klasseværelse, der faktisk er mellemproportionalen mellem et arbejdslokale og en dagligstue.

Man lægger mærke til arbejds-mulighederne i klasseværelset, skufferne, der står langs væggen, skuffer, der kan tages ud og anbringes i bordet, der ikke er et skråt bord, men et bord, som det vi normalt sidder ved — et arbejdsværelse. Der er tænkt på akustikken i rummet, og ikke mindst det bør vi vel sætte en vældig streg under; hvis et lokale er sådan indrettet, at man kun kan rale i det ved at lægge stemmen op i højeste niveau, så går der jo meget tabt, en stor del af pæda-

gogikken går simpelt hen tabt, for der er ting, man ikke kan formidle med det højt opstemte stemmeniveau.

At få et lokale sådan indrettet, at den almindelige dagligstuestemme kan høres i flokken, det er en vældig fin ting.

Og så har jeg jo lagt mærke til, at man stadigvæk ser det grønne midterfelt, som bevirker, at denne skole her til stadighed ligger midt i naturen, skole og natur i et, og allermest har jeg lagt mærke til blomster og planter i gangen.

Skolen har været i brug, og ikke et eneste blad er trådt ned. Disse blomster er respekterede; er det ikke fint! Jeg må sige, at af alt det, jeg har set på denne skole, er det det, der overrasker mig mest; sådan går det altså, når man indretter tingene helt fint og helt rigtigt; så skabes der uvilkårligt respekt hos børnene.

Der har været så megen tale om den store skole og den lille skole. Ærligt talt, her møder vi den lille skole i den store skoles form, her har vi jo den lille skoles fordele infor rammerne af det store skolekompleks! Det kan jo være nødvendigt her og der at bygge i højden og bygge på en sådan måde, at skolen konkurrerer med stormagasinet. Men lykkeligt er det, hvis en løsning af denne skoles karakter kan findes.

Den er fundet og gennemført med virkelig omtanke.

Der er endnu en ting, jeg vil sætte en streg under. Der er i disse år mange skoler, der desværre synes byggede for evighed, med tunge mure og en stram indre orden i skolebyggeriets system. Har vi lov til i denne generation at binde de kommende generationers pædagogiske indsats på den måde? Hvor længe rækker en generation ind i fremtiden? 25—30 år. Hvordan er de pædagogiske principper om 25—30 år? Nogen bygger ikke blot for een generation, men for to,

for tre generationer ind i fremtiden!

Forstår De, det, man lægger mærke til ved denne skole her, det er det, at her kan væggene uden større gène flyttes, her kan man indrette klasseværelse og gruppeværelse efter det, som fremtidens pædagogiske krav måtte møde os med.

Skolen her passer til det gode borgerhjem, det gode arbejderhjem; det er lige langt fra lagerrum og luksuslokale, og lad os være enige om i denne stad her, at vi ønsker ikke luksusbyggeri hverken nu eller i fremtiden.

Jeg vil håbe for det fremtidige byggeri i denne stad, at det vil sky luksus, men fremme den enkle skønhed, der hører sammen med hverdagens gode brug.

Og jeg ville ønske, at forældre-kredsen her må føle det som deres egen skole. Vi har jo også i denne stad talt meget om samarbejdet mellem skole og hjem, og hvor meget har vi nået? Jeg var med til at gennemføre de første forældreråd her, og vi har senere fået en anden form for forældrerepræsentationen; men hvor langt er vi nået? Der er — gudskelov — levende og interesserede forældrekrede; men hvordan kan vi få forældrene trukket helt her ind i skolen, sådan at vi forener denne skole ikke blot med naturen og det grønne, men forener den på levende måde med hjemmene, som børnene kommer fra.

Jeg ville ønske, at man her i denne friske, djærve by kunne finde melodien og løsningen.

Vi sad på rejsen hertil og talte om tingene; mon der er nogen anden vej i virkeligheden end den, at lærerens samtale med forældrene, klasselærerens samtale med forældrene, indgår i den normale funktion; det vil sige, enten at læreren får afkortning i sit timetal eller får ekstra betaling for ekstra arbejde på det område, hvorved han går ind under pligt og ansvar, således at samspillet med forældrene er en

helt naturlig del af skolens normale organiske liv. Jeg ved godt, at der er de lærere, der gør det af egen fri drift og vilje, fordi de ikke kan lade være med det. Men man kan bestemt ikke pålægge nogen at gøre det. Jeg tror, at i det øjeblik, det bliver en klar og fast ordning, så vil det udløse mange gode kræfter og også give forældrene et indtryk af, at det ikke er noget usædvanligt, når de går hen til læreren og sludrer med ham om deres søn eller datter.

Inspektøren på denne skole skal klare meget, men han kan jo ikke klare alt, hans medarbejderkreds må hjælpe ham, og her tror jeg, at vi i fremtiden må prøve på at finde yderligere former — normale former — for samspillet imellem den enkelte lærer og hans børns forældre-kreds.

Altså: det er et yderligere ønske, at forældre-kredsen må vokse tættere sammen omkring denne skole her, så den ikke blot teknisk, men også på den måde bliver et tidens symbol.

Og jeg vil håbe for den, at den i ægte forstand må blive en demokratiets skole, og herved forstår jeg 3 bestemte ting, nemlig: en skole, der udvikler den enkeltes frie personlighed til selvstændig bedømmelse og til aktiv medarbejden, en skole dernæst, der står åben for alle, der ønsker at gå ind i dygtiggørelsesprocessen, således at enhver — ligegyldig hvorfra han kommer — her får sine evner og kræfter skoledet, således at en videre gerning i samfundet er muliggjort, og for det tredje, at her styrkes det fælles ansvar for fællesgoderne, sådan at det fælles ansvar bliver levende og stærkt, og at det hele må ske i frihedens ånd.

Hvis individets frihed ikke blot skal være af formel karakter, men af virkelig reel karakter, så må der tilstræbes sådanne almene kår for befolkningen, for forældre-kredsen, at det enkelte barn med tryghed går

ind ad skolens port, og så må skoleproblemet være en uløselig del af samfundsproblemet.

Skoleproblemet kan ikke løses fra den almindelige boligpolitik. Vi bygger en smuk og festlig skole her; den forlanger så at sige, det taler ud af dens mure, at de hjem, der bygges omkring den, skal have samme gode basis, sådan at der også i vilkår og startbetingelser bliver et virkeligt demokrati omkring den, således at de unge, der her går ud af skolen, altid kan møde videreuddannelsens mulighed, således at der på ethvert trin i deres videre udvikling er skoleformer, som kan benyttes. Hvis vi svigter de unge her, så har vi svigtet meget.

Positivt må frihed i skolen betyde, at en skolelovgivning — ligegyldigt hvilken — kun er en rammelovgivning, der tillader den enkelte forældrekreds i samarbejde med den enkelte lærer at få vidtrækkende indflydelse på undervisningens indhold og ydre form. Der må ikke blot være såkaldt metodefrihed i det pædagogiske arbejde, der må være adgang til forsøg, og ethvert større skolevæsen må bl. a. vise sin livskraft deri, at der altid er forsøgsarbejde i gang.

Og der må være adgang for alle — lige start for lige evner — åben bane for de dygtige. Det vil sige, at dannelsesmonopolet må sprænges, at der ikke til undervisning og studium må være knyttet økonomiske betingelser, der virker spærrende eller displacerende.

Væk med afgifterne ved de offentlige skoler og de højere læreanstalter. Lad os udbygge en legat- og låneordning, så ethvert hjem ved, at når dygtigheden er til stede i barnet, og viljen til fremdrift er der tillige, så er der også en reel mulighed for videre arbejde, det er uddannelsens demokratisering. Og lad os ikke glemme det fælles ansvar her.

Der tredie og væsentlige punkt kan vi ikke give love for; staten og

bystyret kan ikke holde prædiken på det punkt; det er det etiske helhedssyn, som er det afgørende og det sammenbindende.

Men her udstråler det fra lærerkredsen, fra den enkelte lærer, det usynlige, som ikke kan sammenfattes i en enkelt formel, lever omkring den enkelte mand, igennem hans mening og hans arbejde, det fælles ansvar. Skolen selv er jo et vidnesbyrd herom: et fælles ansvar forbindende alle fra arkitekten til arbejder, ligegyldigt hvem arbejder er. Sådan skal det også være i den levende virkelighed, i det levende fællesskab, der følger efter denne frie følelse for ansvaret, som forener alle. Og jeg vil håbe, at vi i fremtidens skolelovgivning kan føre det ideal ind, idet vi får en skole, hvor mennesker bringes sammen, hvor mennesker bringes hinanden nærmere, en skole, hvor vi ikke splitter mennesker i grupper, der ikke kender noget til hinanden, men samler dem, så langt det er os muligt, ind imod en oplevelseshelhed, sådan at vi ikke nøjes med for fagets skyld eller for succes'ens skyld eller for eksamens skyld, men tilstræber det langt, langt større: *for menneskets skyld*.

Og så vil jeg da endnu en gang og til slut ønske alle til lykke med det, der her er skabt. Jeg har grund til at tro, at byggeforskningsudvalget med interesse vil studere Grådybskolen her og de erfaringer, der her er gjort, og jeg føler trang til endnu en gang at give udtryk for, at man her i Esbjerg ikke er veget tilbage for det arbejde og det ansvar, der er forbundet med at søge frem ad nye veje i skolebyggeriet, at være med til at forme et byggeri, der spiller både på det pædagogiske fremsyn og det tekniske fremskridt. Jeg lykønsker skolens daglige leder, John Jensen, til opgaven, den dejlige opgave det er at arbejde i skolen her. Jeg lykønsker byrådet, skoleudvalgene — det forhenværende og det nuværende — og adresserer

denne rak til dets nuværende formand, til skolekommission og forældrekreds, og ikke mindst synes jeg, at vi skal takke skoledirektøren i dag, for jeg ved, at han med levende personlig interesse har været med i alle enkeltheder her og betragtet det som en del af sin egen skæbne, at alt her kom til at virke helt, helt rigtigt.

Og sidst og ikke mindst må vi ønske børnene til lykke med den virkelig fine arbejdsplads, de har fået.

Lad det blive et hus til glæde og gavn for dem, der skal færdes her i Danmarks i øjeblikket måske mest moderne skole, færdes her, vokse og modnes for at kunne udrette noget for vort fædreland.

15.000

Søndag den 15. august — dagen efter indvielsen — var Grådybskolen offentligt tilgængelig.

Den besøgte i de seks timer, den var åben, af ca. 15.000!

Denne vældige interesse for skolen hos byens borgere er for skolemyndighederne en meget stor glæde.

Hidtil har kun de allerstørste fodboldkampe bevirket en sådan invasion; måtte denne store interesse, også for en skole, betyde, at de kulturelle værdiers aktier kan noteres til stigende kurs.

...også udlandet

Allerede den 18. august havde tidsskriftet »Die Welt« en lille opsats om Grådybskolens givelseslejlighed i forbindelse med skoleekskurset.

Foranlediget heraf har skolevæsenet modtaget to henvendelser, fra Reinische Wohnstätten i Essen og fra tidsskriftet Møbel-Kultur i Hamburg.

Begge steder ønsker man nærmere oplysning om Grådybskolen.

Skolekommissionens formand

Werner Fievé

Oftes hører man begrebet »skolepaladser«. Denne betegnelse har også været heftet på skolen her.

Der er for mig ingen tvivl om, at en skole i den skønhed og harmoni, som vi her i dag indvier, har sin indvirkning på den generation, der her skal gå i skole; og ro og harmoni om den opvoksende generation, det er det, som vi altid har sat os som mål.

Skolen betyder jo naturligvis, at der for os her i byen, for skolevæsenet som helhed, bliver en lettelse i et af vore store problemer: lokalespørgsmålet, men som ministeren selv nævnede det, så trykker det stadigvæk, og med den udvikling, der finder sted inden for Esbjerg skolevæsen, og med det børnetal, vi kan se i møde, må vi jo stadigvæk arbejde på at udbygge vort skolevæsen rent bygningsmæssigt.

Der er en smuk skole, det er en velegnet skole, og der er gode indretninger.

Men skolen er trods alt kun den ydre ramme om det liv, der skal foregå i denne skole, det, der skal gro, de traditioner, der skal skabes i denne skole, den morskab og leg, der skal finde sted.

Må mit ønske for skolen være, at lærerinder og lærere sammen med skolens leder må have evne til at gøre skolegangen på Grådybskolen til en sund blanding af arbejde, fest og glæde, således at de generationer, der her skal hente deres lærdom, må tænke tilbage til skoletiden med taknemmelighed og glæde.

Men en skole i dag er mere end en skole for den yngste generation; den er en levende organisme, og

her, hvor Grådybskolen ligger midt i et snart udbygget boligkvarter, hvor i hovedparten unge mennesker har sat bo, der vil Grådybskolen få sin store opgave at løse.

Må også denne skole — som de øvrige af vore skoler her i Esbjerg

— komme med ind i det kulturelle arbejde, således at vi her fuldt ud udnytter den nye aften- og ungdomsskolelov, således at det folkeoplysende arbejde får adgang til at benytte skolen til dets rige og velsignede virksomhed.

Der er anledning til at takke Esbjerg by for interessen for skolevæsenet og dets problemer, og med den udbygning, der stadig finder sted af vore skoler, håber vi fra skolekommissionen, at denne skole og den kommende udbygning må blive til gavn og glæde for byen og for samfundet som helhed.

Skoledirektør *N. P. Andersen*

Esbjerg kommunale skolevæsen har i dag fået en ny stor skole. Og vi har hårdt brug for den, om vi skal give vore henved 9000 skolebørn anstændig plads.

Efter normale forhold i de »gode, gamle dage«, som mange, både i og uden for skolen, brændende ønsker tilbage, er Grådybskolen beregnet for 4 klasser på hvert alderstrin, hvilket vil sige 38 klasser med ca. 1000 børn i alt.

Den må starte med 6 klasser pr. trin, lukkede i går 45 klasser med 1200 elever inden for sine porte —, og da den endnu ikke har alle alderstrin, kan den forvente en endog betydelig stigning i elevtal.

Esbjerg kommunale skolevæsen har i dag fået en smuk skole, en hensigtsmæssig skole - en *anskeskole*.

Man har ved dens udformning i alle enkeltheder set bort fra, »hvad man plejer«, til fordel for en analyse af alle enkeltheders virkelige funktioner og behov, og man har her rådført sig med brugere af alle kategorier.

Skolevæsenet står i taknemmelighedsgæld til mange sider for, hvad vi har fået i dag!

Mest til de kommunale myndig-

heder, der — omend måske med tvivl i sind — gav tilladelse til denne nykonstruktion af en skole!

Til arkitekterne for æstetisk og hensigtsmæssig løsning af opgaven — men allermest, fordi de i stort som i småt tog skolens folk med på råd!

Til håndværkere af alle kategorier, fordi de ikke alene præsterede fortræffeligt arbejde, men også kælede for det til opnåelse af det bedst mulige resultat!

Og til de mange af skolens folk, der beredvilligt stillede sig til rådighed, givende af sine erfaringer og derved medvirkende til hensigtsmæssigheden!

Vi føler ansvar over for den ønskeskole, vi har modtaget i dag, og vi føler forpligtelse over for den by og det bystyre, der har givet os den.

Man har givet os en så god og så skøn ramme, at den vel næppe før er givet bedre eller skønnere; må det være os givet at udfylde denne ramme med et skoleliv, der svarer til rammen!

Martin A. Hansen spørger et sted: »Er barnet et kar, der skal fyldes, eller er det en spire, der skal gro?«

Uden her at besvare spørgsmålet direkte vil jeg overgive Grådybskolen til dens daglige brugere, lærerkorpset, forældrekrædsen, børnene, i ønsket om, at det i loyalt samarbej-

de må lykkes for den at give Grådybskolen liv på en sådan måde, at spirer kan gro!

Til lykke med Grådybskolen! Vogt den vel!

Grådybskolens inspektør

John Jensen

Der skal engang ved en lejlighed som denne være blevet sagt, at det ikke var nogen nytte til, at det ikke var påkrævet at takke for skolebyggeri, for det er jo kun en selvfølge, at der skabes rammer for den undervisning, som loven kræver.

Men når vi nu har set denne skole i dag, så synes jeg jo nok, at man føler trang til at sige tak; det gør jeg i hvert fald, også fordi man valgte det projekt, der her er kommet til udførelse, hvorved man gav os en ualmindelig velindrettet og smuk skole.

Vi takker også alle, der har arbejdet med fra allerførste spadestik og til den sidste drøje rengøring.

Vi har fået en skole, der bidrager til at kaste glæde over arbejdet både for børn og lærere. Vi har fået en stilfærdig skole, jeg tænker her på dens placering i de smukke, rolige omgivelser, og jeg tænker på lyd-dæmpningen.

Jeg håber, at den også i anden forstand må blive en stilfærdig skole, uden at den i mindste måde bliver en søvnig skole. Det sidste er der nu nok ingen fare for, bl. a. fordi de store vinduer ofte vil drage vort blik ud til den omgivende natur og til det samfund, som vi jo er en del af.

Vi vil derude fra hente impulser og materiale til vort arbejde uden at forglemme den solide træning, der ikke kan undværes.

Vi — jeg tror, jeg tør sige både børn, forældre og lærere — kan være taknemmelige for, hvad vi her

har fået, og vi er glade for, at så mange har villet dele glæden med os her i dag.

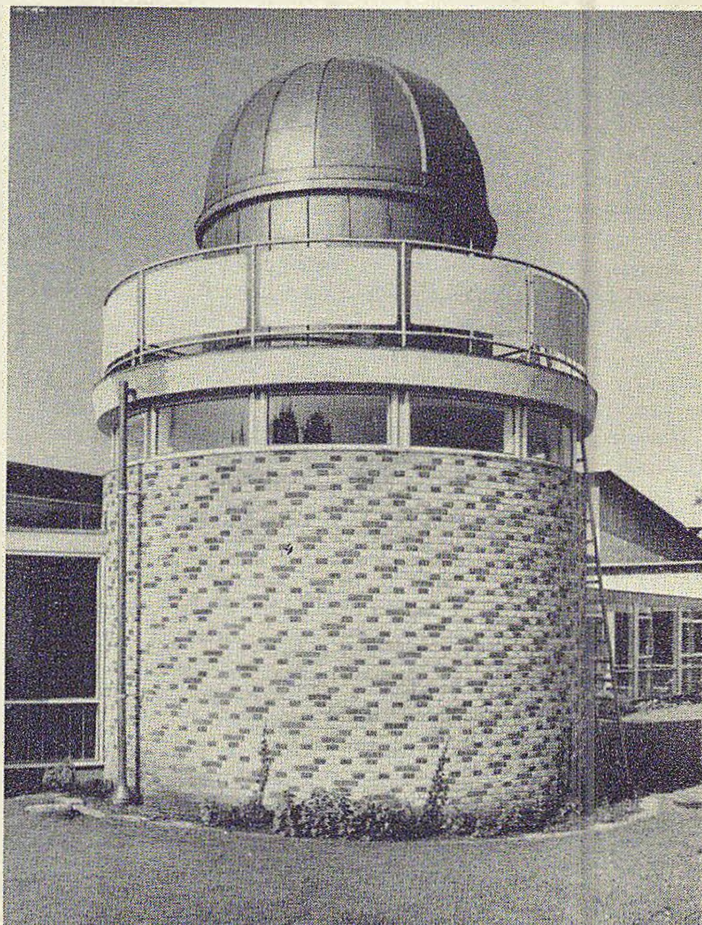
Hjertelig tak! Og så skal jeg nok love, at vi skal gøre alt for at værne denne skole vel!

Også en karakteristik

En af de gæster, vi glædede os mest over at se ved indvielsen, var professor Edv. Thomsen, der i sin tid var medlem af den bedømmelseskomité, der tilkendte det nu opførte projekt førstepræmien.

Prof. Thomsen frydede sig over den hensigtsmæssighed, skønhed, ro og harmoni, der præger Grådybskolen. »Se ud i grønnegården; det er jo et hjørne af et villakvarter. — Gå ud på adgangsvejen; det, man der ser, er jo en hyggelig rækkehusbebyggelse«. —

——— Var det for resten ikke det samme, lille Grethe sagde til sin mor! — (side 7).

Bogmagasin og observatorium.

Arkitekternes

REDEGØRELSE

Esbjerg kommune afholdt i efteråret 1949 en offentlig arkitektkonkurrence om udformningen af en ny skole ved Grådybet. Der indkom til konkurrencen 61 forslag, og bedømmelsen blev foretaget af en komité bestående af det daværende skoleudvalg samt arkitekterne, m. a. a. professor Edvard Thomsen, København, A. Mogensén, Århus, og arkitekt, m. d. a. W. Th. Klemann, Århus.

I juni 1950 fik vi overdraget projekteringen af skolen efter vort konkurrenceforslag, der blev tildelt 1. præmie i konkurrencen, idet man dog ønskede byggeprogrammet udvidet med en 3. gymnastiksal og et hobbyrum.

Det ændrede skitseforslag blev forelagt i september 1950, og på grundlag af dette og forhandlinger med fælleslærerrådet om de enkelte lokalers udformning indsendtes projektet til undervisningsministeriets faginspektørers godkendelse. Herefter fremsendtes projektet til byrådet, der den 11. 12. vedtog at indsende dette til undervisningsministeriet med anmodning om materialebevilling og tilskud.

Efter et møde i undervisningsministeriet i januar 1952 forelå materialebevilling til 1. byggeperiode den 10. marts, og licitationen blev afholdt den 12. marts, hvorefter byggeriet straks igangsattes.

Efter skoleferien 1953 kunne 1. etape tages i brug med 22 undervisningsrum, og efter skoleferien 1954 er hele byggeriet afsluttet, og

skolen tages i brug med ialt 48 undervisningsrum.

Skolens udformning

Skolens beliggenhed i udkanten af Vognsbølsparken har dikteret skolens udformning som en een-etages pavillonskole, der underordner sig den omgivende beplantning.

Adgangen til skolen sker ad en særlig adgangsvej med forplads mod Grådybet, der giver adgang til legepladsen for større børn.

Løvrigt er der disponeret over den rektangulære grund, således at denne er opdelt i fire arealer: Sportsplads, legeplads for større børn, en botanisk have og legeplads for småbørn. Omkring disse gårde grupperer skolens bygninger sig, således at skolens beliggenhed i grønne omgivelser udnyttes maksimalt.

Fra legepladsen for større børn giver skolens to gange, »Vestergade« og »Østergade«, adgang til skolens klasser. Normalklasserne ligger på gangenes ydersider mod skoven, og på gangenes indersider, i bygningsanlæggets midte, ligger særklasserne. Skolens gymnastiksale er placeret ved legepladsen for større børn med overdækket adgang fra den øvrige skole.

Bolig for skolens pedel ligger ved indgangen til den store legeplads og inspektørens bolig på grundens nordlige del, isoleret fra skolen, men dog med bekvem adgang til denne. Klinikker er placeret i den nordligste særklassefløj.

Der er ved skolens udformning lagt vægt på at skabe en hyggelig ramme om børnenes skolegang, så denne kan afvikles roligt og harmonisk.

Alle klasser vender bort fra legepladserne, der er korte afstande mellem normalklasser og særklasser og fra samtlige klasser til legepladserne, og børnene skal ikke færdes på trapper.

Vi har søgt at gøre skolens mål menneskelige, således at børnene går i skole i hyggelige omgivelser og med nær tilknytning til det grønne, hvorved vi mener at have undgået det præg af »anstalt«, der så ofte knytter sig til etageskolen.

Skolens lokaler

1. Normalklasserne:

Skolen har 30 normalklasser + 6 halve lokaler, hvoraf de 4 er sat i forbindelse med hver sin normalklasse og anvendes som arbejds- eller grupperum i forbindelse med disse, de øvrige som læseklasser for mindre hold.

Normalklasserne er beliggende langs »Vestergade« og »Østergade« og placeret således, at gangens længde pr. klasse udgør 6 m, en besparelse i forhold til traditionelt skolebyggeri på 25 %. Klasserne er på grund af den store dybde forsynet med en række højtsiddende vinduer over gangen, hvorved de får tosidigt lys, og da orienteringen er øst—vest, sol i lokalerne hele dagen, samtidig med at gennemluftning både er nem, effektiv og billig. Hver klasse har en dør til det fri.

Stole og borde er »Esbjerg Skolemøbler«, der er tegnet til Grådyb-skolen. Møblerne er resultatet af et samarbejde mellem skolefolk, læger, producenter og arkitekter og er tillige anvendt flere andre steder i landet. Normalklassernes faste inventar er placeret under vinduerne og er udformet i samråd med skoledirektør, skoleinspektør og fælleslærerråd.

Særklasser:

Skolens særklasser med »værkstedspræg« er placeret i regulære bygninger af samme udformning som normalklasseløjerne.

Ved »Nørregade« ligger 2 håndgerningslokaler, 1 lokale for træsløjde og 1 for metalsløjde.

Her er endvidere skolens tumlesal for småbørn, der tjener som en 4. gymnastiksal, placeret.

Ved »Køkkenvejen« ligger 2 skolekøkkener til 18 elever, det ene el-, det andet gaskøkken. I forbindelse hermed er indrettet en 1-værelses øvelseslejlighed, hvor undervisningen i boliglære foregår. Gangen er udformet som en spiseplads for vandreklasser, med faste borde.

De »auditorieprægede« særklasser og hobbyrummet ligger i 6-kantede bygninger med adgang fra normalklassegangene. Pavillonerne er ensidigt belyst, idet et højtsiddende vindue belyser rummets inderste del.

Ved »Vestergade« ligger fysikklasse, hobbyrum og naturhistorieklasse, ved »Østergade« sangklasse, tegneklasse og geografiklasse. I kælder under sangklassen er indrettet et filmsrum. Arealet mellem pavillonerne er skolens botaniske have, med planter langs pavillonerne og gangenes vægge, ialt 307 m, og hvor der er indrettet et bassin for vandplanter.

Administrationslokaler m. v.:

I fløjen mod den store legeplads med godt overblik over denne ligger skolens administrationslokaler med kontor for inspektøren, kontor for 2 viceinspektører, venterum og arkiv. Endvidere skolens lærerværelse med garderober, stileretningsrum og tekøkken.

Ved »Søndergade«, og lige ved indgangen til skolen, ligger ligeledes skolebibliotek og læsestue med tilhørende bogmagasin i en cirkulær bygning, på taget af hvilken skolernes observatorium er indrettet.

Gymnastiksalene:

Skolens 2 store gymnastiksale ligger ved den store legeplads' østskel. Omklædningsafdelingerne er indrettet med bruse- og tørrerum og omklædningsrum for lærere.

Den 3. gymnastiksal ligger i den store legeplads' sydvestlige hjørne og er forsynet med en foldevæg mod syd, der helt kan åbnes, således at gymnastikken foregår »i fri luft«. Omklædningsafdelingen til denne sal ligger i en bygning, hvori der tillige er indrettet gårdtoiletter, skolebad og udenomsrum af forskellig art.

Samlingssalen:

I forbindelse med skolen, men med mulighed for selvstændig anvendelse, ligger skolens samlings-sal, der kan rumme ca. 300 personer. Salen er udstyret med scene, under hvilken der er indrettet garderober for skuespillerne. Endvidere har salen et operatørrum med indretning for tone-smalfilm.

Tekniske installationer m. v.

Skolens opvarmning foregår ved fjernvarme. Klasserne og samlings-salen er udstyret med »Frenger«-strålevarme, idet loftsbeklædningen er aluminiumsplader, der med specielle clips er fastgjort til et system af kvadratiske rør, der leder varmt vand, og som ved kontakten med pladerne opvarmer disse.

I gangene foregår opvarmningen ved strålevarme i gulvet.

Gymnastiksale, skolebad, tumlesal og filmsrum opvarmes ved varmluftsanlæg. Skolens samlings-sal er foruden strålevarmeanlægget udstyret med et ventilationsanlæg.

Hovedledninger for samtlige installationer er samlet i ingenør-gangene under skolens gange, hvor der tillige indrettes de fornødne sikringsrum. Her er endvidere skolens hovedkloak placeret, hvorfor alle installationer, der kræver afløb, er

koncentreret ved fløjenes hovedskillerum.

Skolen er lydreguleret, i klasser ved perforering af strålevarmepladerne, i gange og gymnastiksale ved listebeklædning af lofterne.

Der er endvidere installeret skoleradioanlæg og samtaleanlæg i alle undervisningsrum m. m. Samtaleanlægget er kombineret med et signaluranlæg, der ved ud- og indringning udsender en tone i højttalerne i de enkelte undervisningsrum.

Byggemåde og materialer

Skolen er opført med bærende tværskillerum, med udfyldning af ikke-bærende, prefabrikerede facadeelementer. Gavl-mure m. v. er gule mursten.

Da størstedelen af skolens lokaler indrettes inden for samme bygningsprofil, opnås det størst mulige antal ensartede konstruktioner.

Tagene er udført som spær- og åskonstruktioner, der for hvert fag i fløjenes tværretning bæres enten af tværskillerum eller profiljerner, således at alle rum — uanset deres størrelse — overdækkes af samme konstruktion. Den udvendige beklædning er tagpap.

Facadeelementerne er fremstillet på værksted, med vindue og brøstning i eet stykke, og indsat på byggepladsen, efter at tværskillerummene var opmuret og tagkonstruktioner oplagt. Brøstningspladerne er emaillet stålplade.

Ved materialevalget iøvrigt er der overalt anvendt robuste materialer, der kan stå for børnenes ofte hårdhændede behandling. Disse materialer er ikke alle de billigste i anskaffelse, hvorimod vedligeholdelsen skulle være reduceret til et minimum.

Byggepriser:

Skolens byggeregnskab er på nuværende tidspunkt ikke afsluttet, men byggeriet er i 1951 kalkuleret

til 4.620.000 kr. (heraf vej anlæg, sportspladser, legepladser 150.000 og undervisningsmidler 120.000) ekskl. grundudgift og byggerenter.

Der har, siden kalkulationen blev foretaget, været 2 overenskomstsmæssige lønstigninger og nogen stigning på materialer. Endvidere er udformningen af adgangsvejen fra Grådybet af byplanmæssige hensyn blevet mere omfattende end oprindelig påtænkt, ligesom der fra brandmyndighederne er stillet krav, som ikke er medregnet i kalkulationen. Under hensyntagen til disse forhold forventes kalkulationen at holde stik.

I undervisningsministeriets betænkning vedrørende billigørelse af det kommunale skolebyggeri har skolen været gjort til genstand for undersøgelse. Resultatet heraf har været, at priserne pr. normalklasse, faglokale og gymnastiksal er beregnet til henholdsvis kr. 47.400, kr. 103.300 og kr. 261.000, eller henholdsvis 21,8 %, 17,5 % og 28,0 % billigere end gennemsnittet af de i denne gruppe undersøgte 9 skoler.

*P. Hougard Nielsen
& C. J. Nørgaard-Pedersen,*
arkitekter, m. a. a.

Strejftog

I BYGGE-DAGBOGEN

Marts 1949:

Skoleudvalget indstiller til byrådet, at der udskrives offentlig konkurrence vedrørende en skole ved Grådybet.

Juli 1949:

Konkurrencen udskrives.

December 1949:

61 indkomne forslag bedømmes. — Som dommerkomité fungerer Edvard Thomsen, professor, m. a. a., København, A. Mogensen, stadsarkitekt, m. a. a., Århus, W. Th. Klemann, arkitekt, m. d. a., Århus, samt skoleudvalget in pleno.

Blandt de indkomne forslag tildeles 1. præmie — 5.000 kr. — forslag mrk. 43684, der ved den senere åbning af navnekuvert viste sig at være udarbejdet af arkitekterne Peer Hougard Nielsen og Carl Johan Nørgaard-Pedersen.

I dommerkomiteens bemærkning til forslaget hedder det bl. a.: »Dommerkomiteen har fundet, at forslaget viser en overlegen behandling af projekteringen som helhed, og finder, at det er af en sådan betydning, at det tildeles 1. præmie.«

April 1950:

Skoleudvalget indstiller over for byrådet det præmierede forslag til udførelse og søger 50.000 kr. til forberedende projektering.

Maj 1950:

Byrådet vedtager skoleudvalgets indstilling.

Juni 1950:

Arkitekterne gennemgår for fælleslærerrådets repræsentanter m. fl. projektet; ønsker og kritik fremsættes.

December 1950:

Skolekommission og fælleslærerråd godkender projektet.

Marts 1951:

Fredningsnævnet tillader opførelsen.

Juni 1951:

Varmesystem »Frenger« vedtages; det vedtages, at man søger en havearkitekts medvirken.

December 1951:

Undervisningsministeriet meddeler materialebevilling for finansåret 51/52 på 150.000 kr. og foreslår for de følgende finansår henholdsvis 1.000.000, 1.400.000 og 700.000 kr.

Skoleudvalget søger byrådet om 4,35 mill. kr.

Februar 1952:

Skoleudvalget søger byrådet om yderligere 270.000 kr. til undervisningsmateriel, legeplads, sportsplads, haver m. v.

Marts 1952:

Byrådet stiller 4,62 mill. kr. til rådighed for projektet.

Murermester er begyndt at rydde grunden for beplantning.

April 1952:

Landinspektøren er fra i dag i gang med at afsætte visse hovedpunkter til brug for jordarbejdet.

Der anlægges en svellevej på grunden.

Tømmer er begyndt at ankomme til byggepladsen.

Kloakfolkene er i gang med de første brønde og ledninger.

Det første læs jern ankommer.

Juni 1952:

Det første læs cement ankommer.

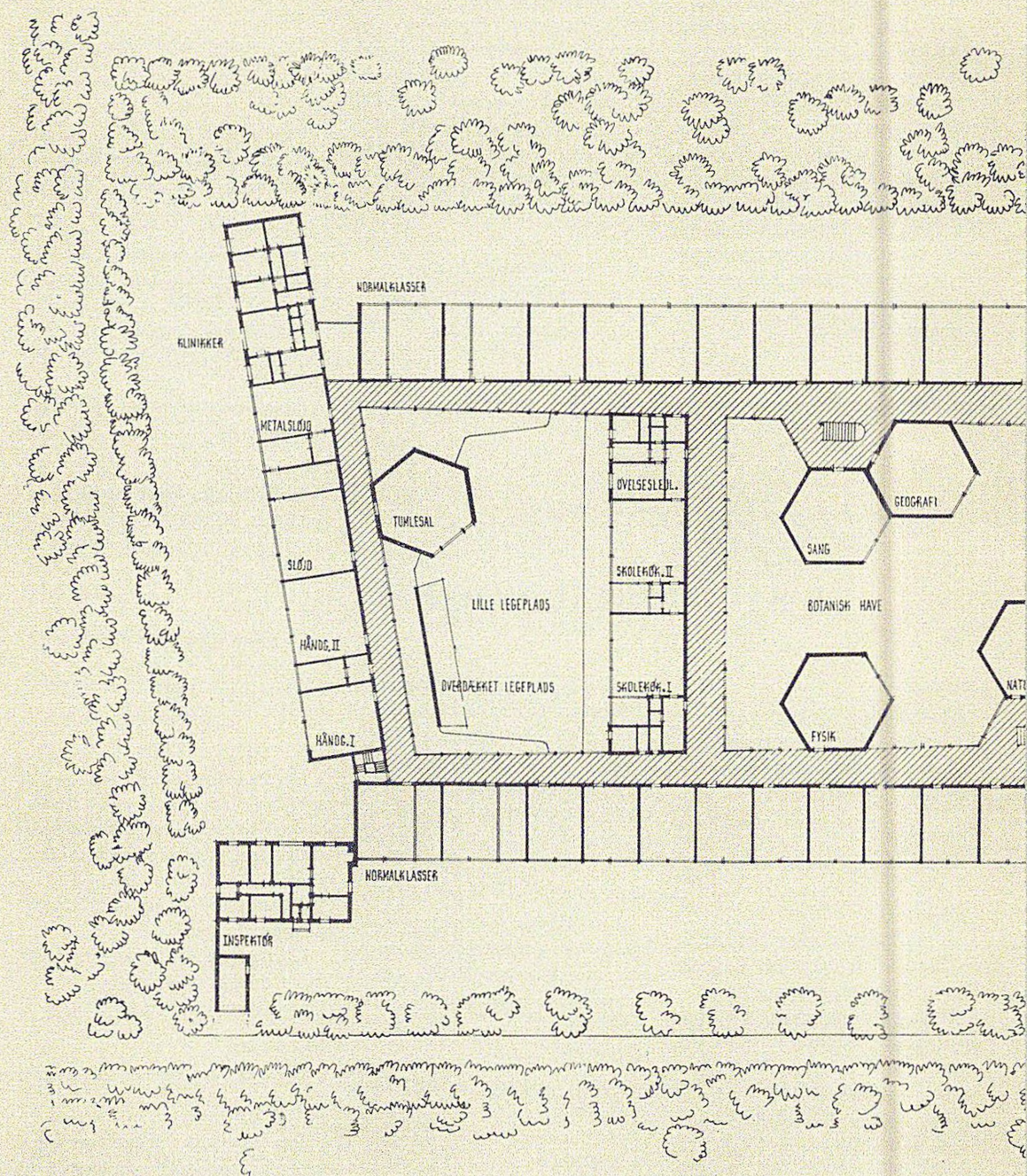
Juli 1952:

Der ankommer mørtel og bagsten til byggepladsen, og facadesten siges at være undervejs.

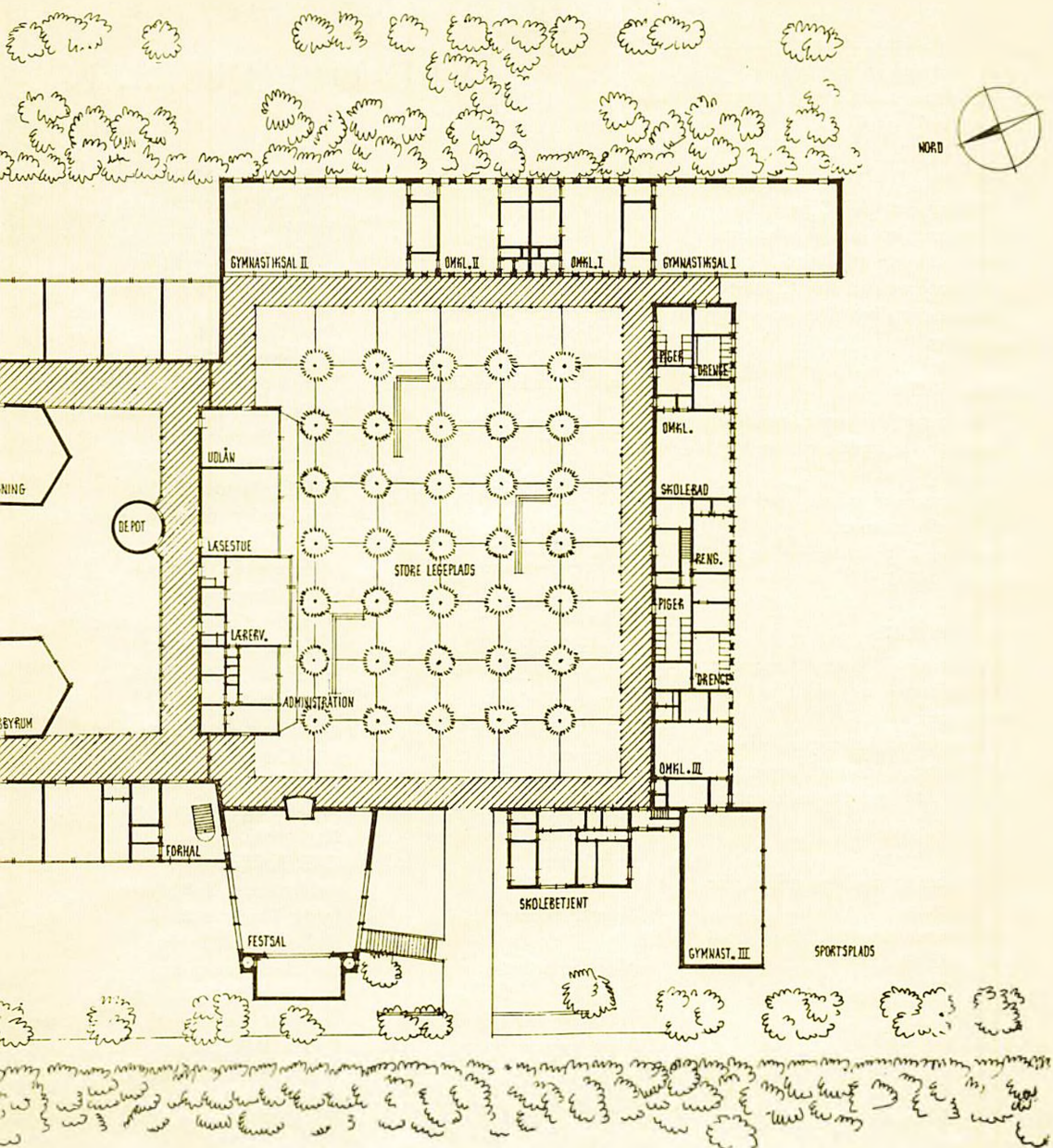
Der ankommer sten fra Egersund teglværk.

Fortsættes side 18.

August 1952:

Murerne er færdige med første stillads ved tandlægeafdelingens ydermur.

På snedkerværkstedet er overvinduer til S. 1. og S. 2. ved at gå gennem maskinerne, og undervinduer til S. 2. er ved at blive samlet.

Tømrerne transporterer tagspær til fløjene D og G.

September 1952:

Opmuring af fløj C begynder.

Tømrerne er gået i gang med tagbeklædningen på fløj G.

De første gulve i fløj C støbes.

Malermester begynder at stryge tagudhæng.

Oktober 1952:

Stålentreprenør sætter mandskab i gang med at fordele stålbjælker i klasserum.

Snedkermester starter med indsætning af elementer.

Lægning af andet lag pap er færdigt for fløj G.

November 1952:

Opmuring af tumlesal begynder.

Det vedtages at anskaffe »Ringlux«-lamper.

Møde med lærerrepræsentanter om inventar til normalklasser.

Et læs emaljeplader ankommer.

December 1952:

Småbørnslegepladsen renses for brokker m. v.

Glarimester begynder med indsætning af glas.

10. januar 1953:

Første rejsegilde.

Marts 1953:

Regulering af store legeplads påbegyndes.

Tilladelse fra varedirektoratet til at indføre 225 stk. »Ringlux«-lamper.

Oprydning og regulering af botanisk have påbegyndes.

Medvirkende VED OPFØRELSEN

Arkitekter	P. Hougaard Nielsen & C. J. Nørgaard-Pedersen, arkitekter, m. a. a., København.
Konduktør	E. Flagstad Rasmussen, arkitekt, m. a. a., Esbjerg.
Ingeniør for bærende konstruktioner	Aage Henningsen, civilingeniør, f. r. i., Esbjerg.
Ingeniør for tekniske installationer	J. Anderskov & J. Krogh-Jensen, civilingeniører, f. r. i., Esbjerg.
Haveanlæg	C. Th. Sørensen, havearkitekt, København.
Akustisk regulering	Vilhelm Lassen Jordan, civilingeniør, dr. teck., København.
Murerentreprise	Chr. P. Jensen, Skolegade 82, Esbjerg.
Underentrepriser:	
Jordarbejde	Sigurd Petersen, Strandby Kirkevej 270, Esbjerg.
Kloakarbejde	Sørensen & Kofoed, Frodesgade 115 a, Esbjerg.
Terrazzoarbejde	G. de Paoli, Frodesgade 43, Esbjerg.
Tømrerentreprise	I. P. Carlsen & søn, Finlandsgade 11, Esbjerg.
Underentrepriser:	
Egeparketgulve og korkgulve ...	L. Børker's Tømmerhandel A/S, Nygårdsvej, Esbjerg.
Astronomisk kuppel og stoelevator	C. F. Rødtjer, smedemester, København.
Stålkonstruktioner	Lykke Thomsen & søn, Kirkegade 21, Esbjerg.
Snedkerentreprise	Henriksen & sønner, Strandbygade 6, Esbjerg.
Emaillerede facadeplader	Ravnholt Emailleværk, pr. Lyngby.
Blikkenslagerentreprise	Friis & Wiegchorst, Danmarksvej 33, Esbjerg.
Glasentreprise	Chr. Pedersen, Torvegade 7, Esbjerg.
Malerentreprise	Chr. Madsen, Valdemarsgade 6, Esbjerg.
Smedeentreprise	I. C. Nielsen, Skjoldsgade 18, Esbjerg.
Sanitetsinstallationer	Axel Friis, Skjoldsgade 60, Esbjerg.

El-installationer	Bendixen & Olsen, Kongensgade 60, Esbjerg.
Varmeinstallationer	Eske Petersen, Strandbygade 23, Esbjerg.
Frenger- og crittalanlæg	Reck's Opvarmnings Compagni, København.
Ventilationsanlæg	Nordisk Ventilator Co., Næstved.
Samtaleanlæg	Telefonico, København.
Isoleringsarbejder	Poul Dam, Jyllandsgade 67, Esbjerg.
Tagdækning	Tagpapfabrikken Phønix A/S, Vejen.
Porte og branddøre	Toft Nielsen & Vallø, Hellerup.
Gymnastiksalsgulve	Elastogulvkompaniet, Nykøbing F.
Dafoleumgulve	Dansk Asfaltfabrik, København.
Holmsund vinylgulve	L. Bøtke's Tømmerhandel A/S, Nygårdsvej, Esbjerg.
Inventar	Henriksen & sønner, Strandbygade 6, Esbjerg.
Inventar	Brdr. Andersen, Danmarksgade 57, Esbjerg.
Inventar	Brdr. Larsen, Danmarksgade 45, Esbjerg.
Inventar	Andersen & Englund, Norgesgade 51, Esbjerg.
Inventar	C. A. Bjerregaard, Nørregade 110 a, Esbjerg.
Inventar	Jens M. Jørgensen & sønner, Norgesgade 25, Esbjerg.
Inventar (stålstel)	Scanaviation, Kastrup.
Inventar (stålstel)	Vestjydsk Døre- og Vindues- fabrik, Esbjerg.
Skolemøbler	Henriksen & sønner, Strandbygade 6, Esbjerg.
Stole i samlingssal	Fritz Hansen's Efterfølger, København.
Møblering af øvelseslejlighed ...	F. D. B., København.
Tandklinikudstyr	Hellesen & Co., København.
Broncestøbning	Lauritz Rasmussen, kgl. hof broncestøber, København.
El-armaturer	Louis Poulsen & Co. A/S, København.
El-armaturer	Siemens Stærkstrøm, A/S, København.
El-armaturer	Nordisk Solar Co. A/S, Esbjerg afd., Esbjerg.
Persienner	Skandinavisk Persienneindustri, København.
Gardiner	Nielsenielsenmøbler, Kongensgade 82, Esbjerg.
Havearbejder	Stadsgartneren, Esbjerg.
Vej- og gårdanlæg	Stadsingeniøren, Esbjerg.

April 1953:

Kontrakt om levering af »Esbjerg-Skolemøbler« underskrives.
Ophængning af »Frenger«-harper påbegyndes.

Maj 1953:

»Crittal«-anlæg i fløj C trykprøves.
Opsætning af »Frenger«-plader påbegyndes.

Juni 1953:

Lægning af »Vinyl«-gulve påbegyndes.
»Anka«-belægning på lille legeplads påbegyndes.

Juli 1953:

Der tages stilling til gardinfarver.
Brandforsikringssummen hæves fra 1,8 mill. til 2,15 mill.
Arbejdet med befæstelsen af vejen vest for skolen er i gang.

5. august 1953:

Malerne starter fra i morgen med overarbejde.

8. august 1953:

Ophængning af højtalere påbegyndes.
Opsætning af persienner er færdig.

10. august 1953:

Der sættes varme på.

12. august 1953:

Der pudses vinduer i fløj C. — Rengøring påbegyndes kl. 17⁰⁰. — De sidste håndværkere går hjem kl. 0⁰⁰. — Rengøringspersonalet er færdig kl. 13⁰⁰.

13. august 1953:

22 undervisningslokaler tages i besiddelse af 800 børn.

12. december 1953:

Andet rejsegilde.

2. marts 1954:

5 klasseværelser i fløj E gøres klar til indflytning. Rengøring startes kl. 17⁰⁰ og er færdig kl. 23⁰⁰.

Marts 1954:

Terrænet syd for skolen finreguleres.

Maj 1954:

Der bliver sået græs i botanisk have.

Juni 1954:

Den store legeplads udgraves for placering af muld til kastanjerne.

»Elasto«-gulve i gymnastiksale påbegyndes.

Juli 1954:

Materialer til hegn ankommer til pladsen.

3. juli 1954:

Fløj H afleveres til rengøring.

5. juli 1954:

Akustisk puds i skolebad er færdig.

7. juli 1954:

Murermester forsøger at skaffe flere svende til flisearbejdet.

8. juli 1954:

Skabe i geografi- og sangklasser er bragt på plads.

14. juli 1954:

Opstilling af inventar i bogtårn begynder.

15. juli 1954:

Scenerum finpudses.

17. juli 1954:

Opstilling af skabe i lærerværelse er færdig.

19. juli 1954:

Brandforsikring hæves til 3,8 mill. kr.

21. juli 1954:

Fugtigheden i samlingssal målt til 57⁰.

22. juli 1954:

Der tapetseres i lærerværelse.

26. juli 1954:

Opsætning af gymnastikredskaber er færdig.

27. juli 1954:

Opsætning af »Frenger«-plader er færdig.

30. juli 1954:

Opsætning af byvåben og skolens navn ved forpladsen.

11. august 1954:

Der arbejdes på byggepladsen til omkring midnat.

12. august 1954:

Der arbejdes til kl. 2,00 (enkeltsnedker til kl. 4,00). — Rengøring færdig kl. 4,00.

13. august 1954:

Børnene tager skolen i brug kl.

10,00. — Snedkerne og rengøringsdamerne slutter arbejdet kl. ca. 2, og malerne arbejder det meste af natten.

14. august:

Skolen indvies kl. 13,30.

Besøg under opførelsen

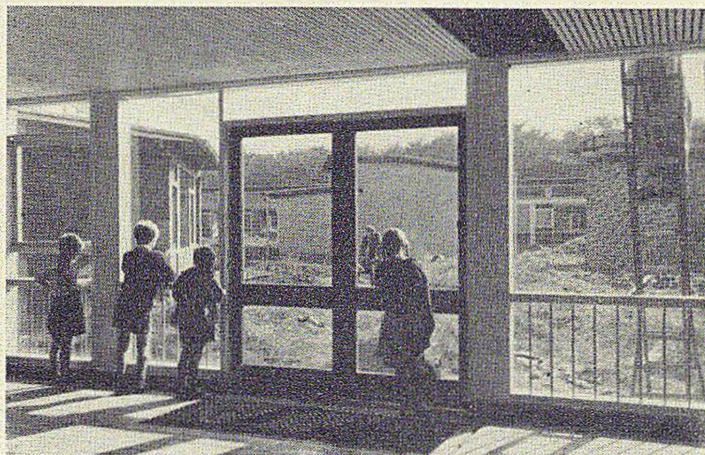
Der er under opførelsen vist *Grådybskolen* overordentlig stor interesse, idet kommunalfolk, pædagoger, teknikere o. a. i stort tal har aflagt studiebesøg.

Man har ingen fuldstændig gæstefortegnelse, men blandt de byer, der har aflagt besøg, kan i flæng nævnes:

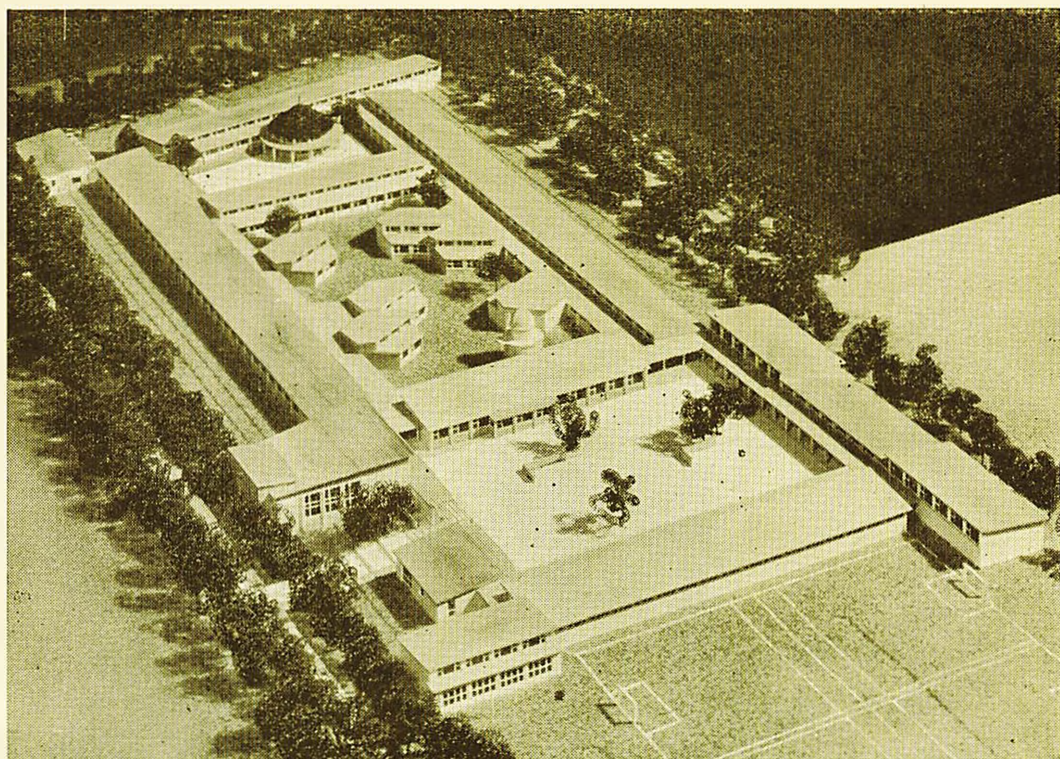
Bramminge, Skanderborg, Randers, Odense, Silkeborg, Nykøbing F., Gentofte, Darum, Frederiksberg, Sønderborg, Hjørring, Århus, København, Herning, Fredericia, Vejle, Brørup.

Blandt andre besøg har man noteret sig:

Imperiepædagoger, 2 amerikanske lærerinder, ungdomsledere fra Hamborg og Malmø, pædagoger fra U. S. A., arkitekter fra Finland, franske skolefolk, selskab fra Stavanger, professor Andrei Denisov fra U. S. S. R. samt adskillige danske arkitekter og teknikere på enkeltbesøg i studieøjemed.

Modelfotografi.

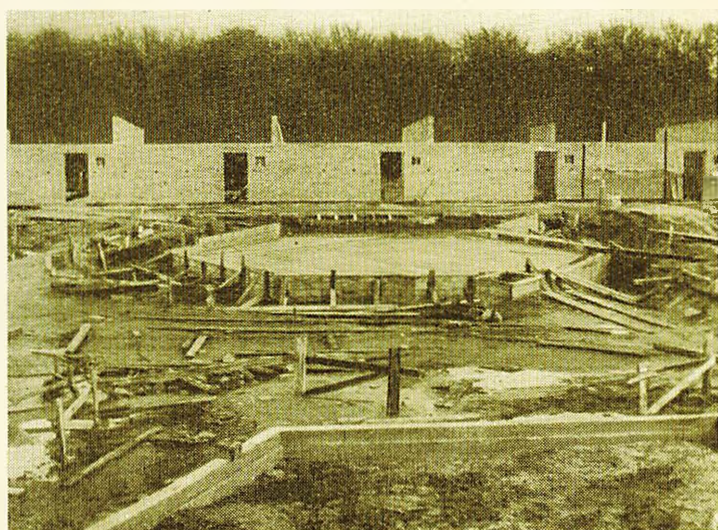
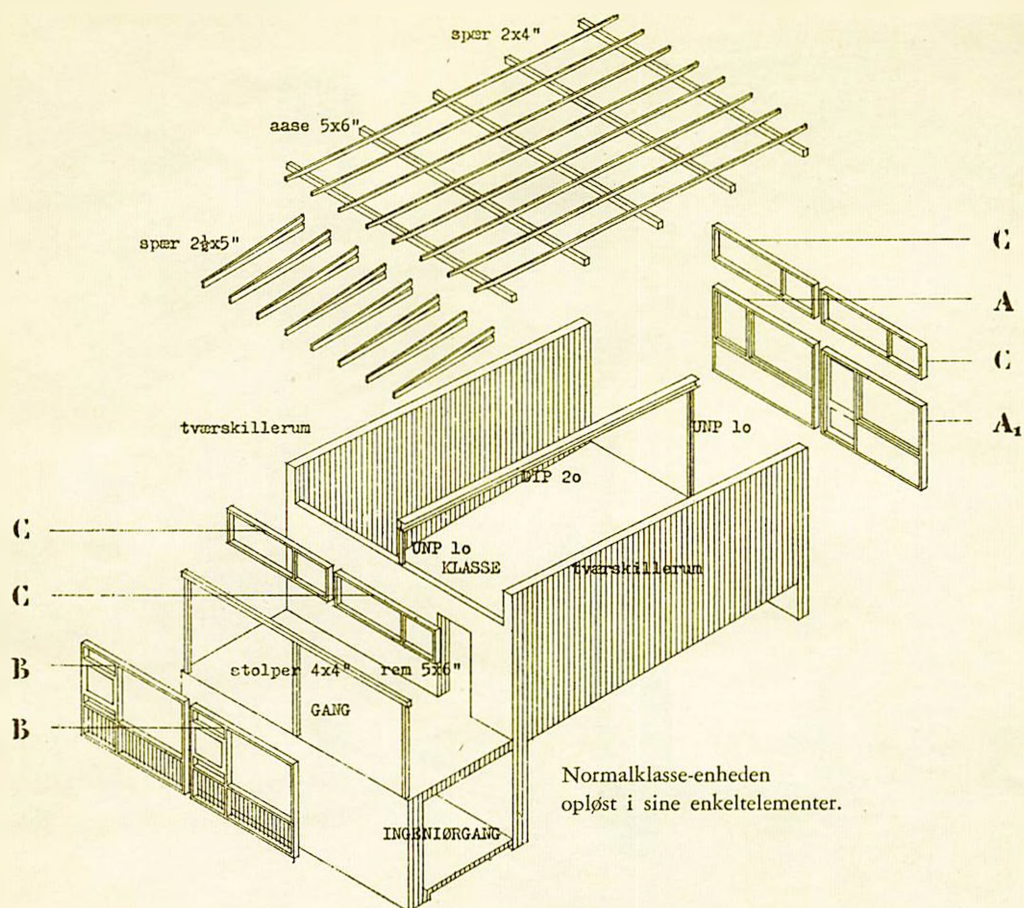
Luftfotografi under opførelsen.

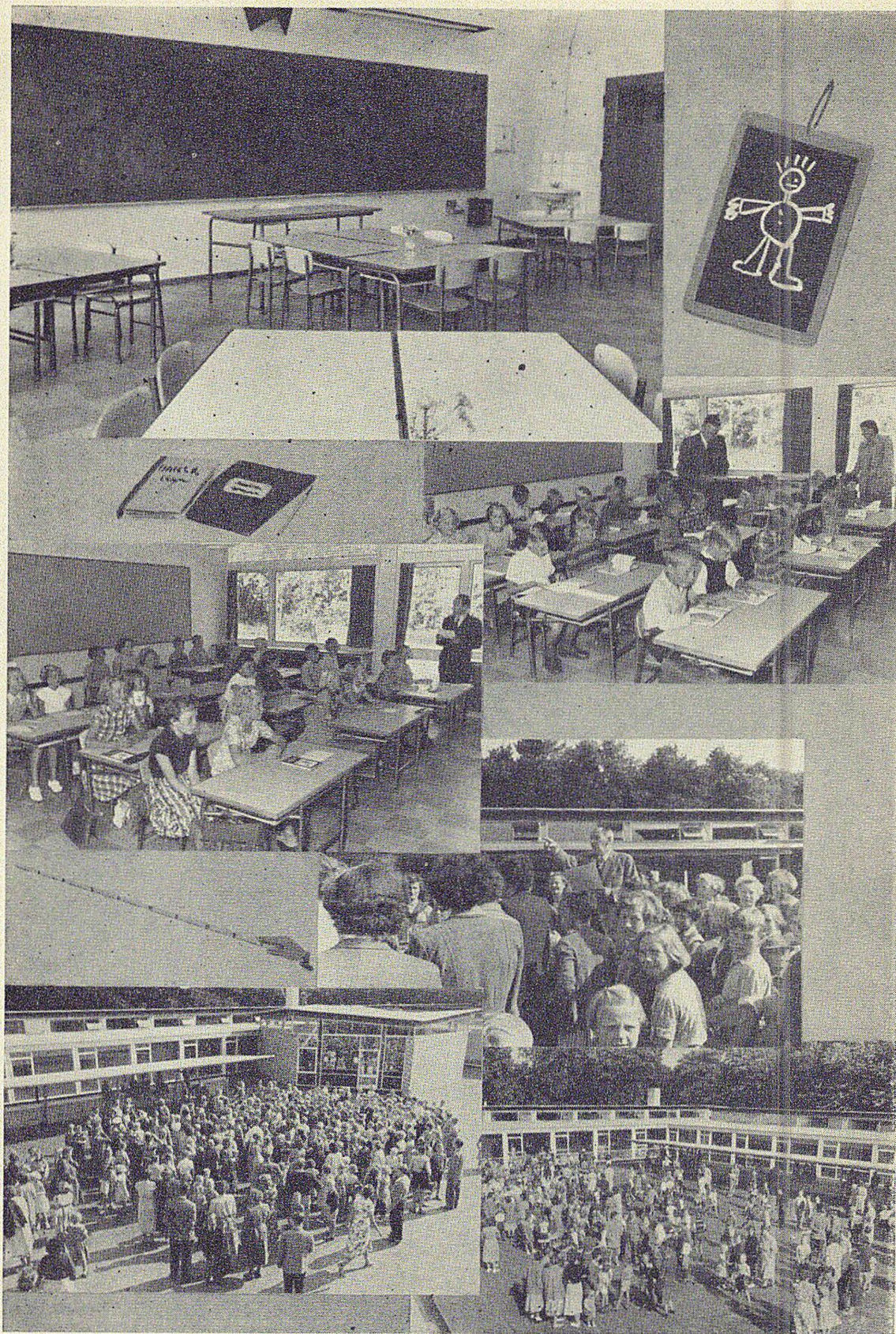
Stadier undervejs.

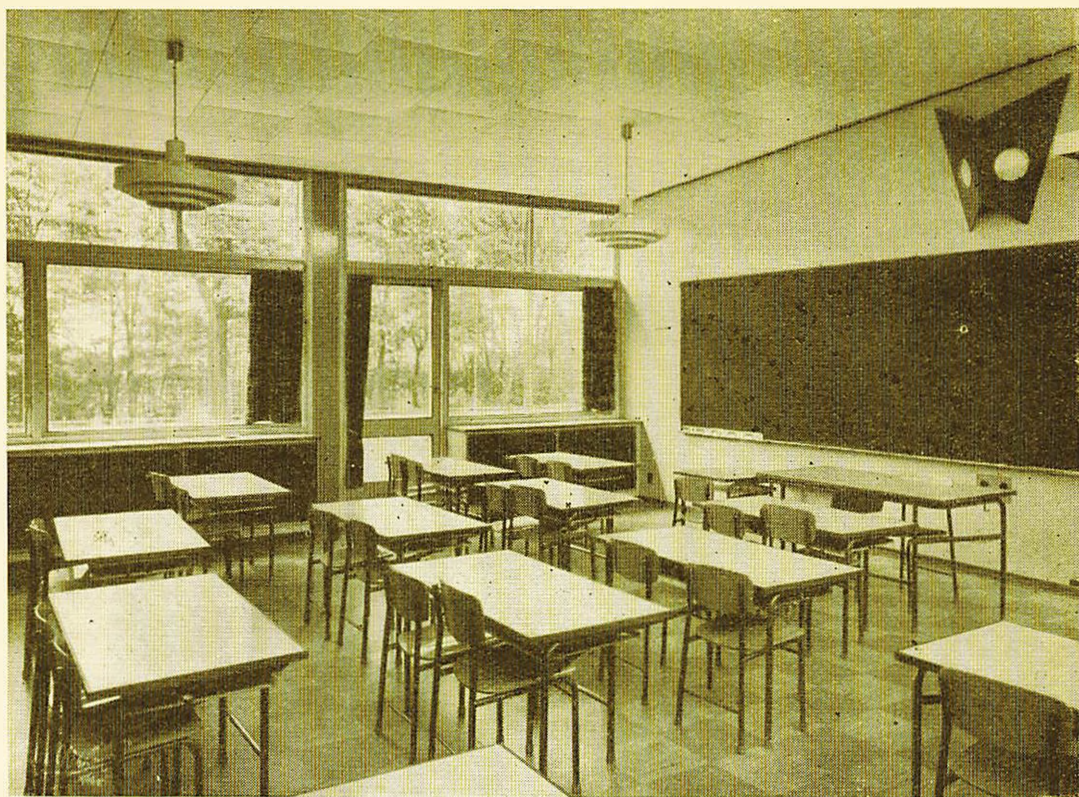
»Seksanten« startes.

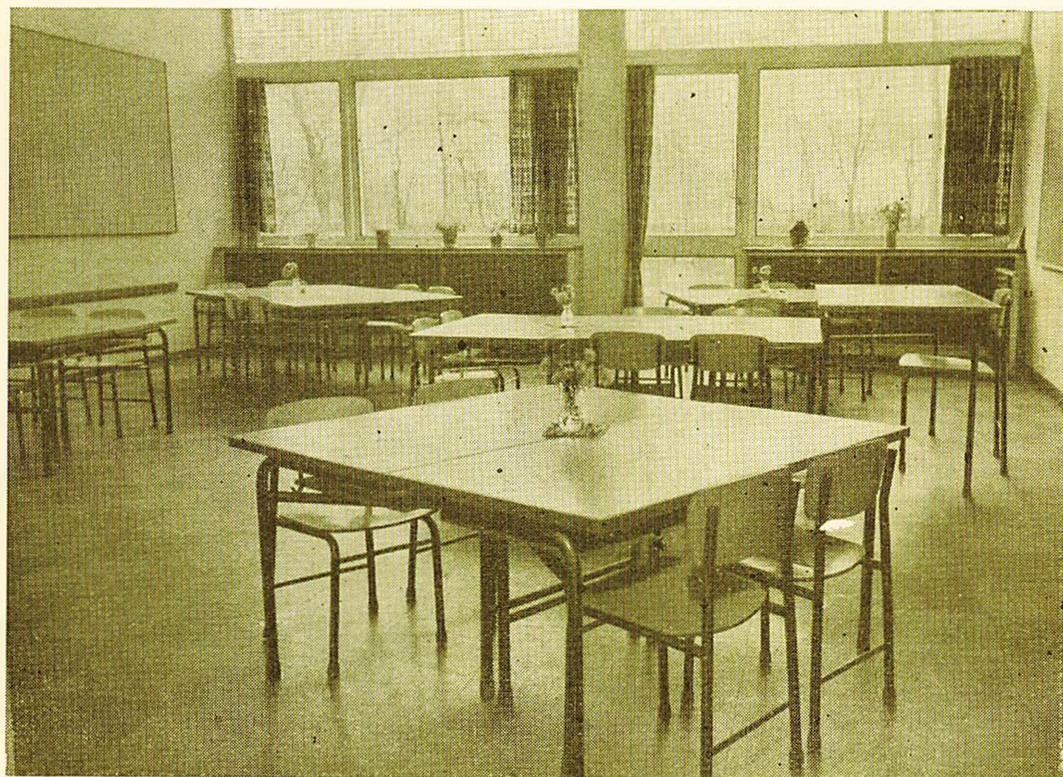

13. august 1953 toges 22 undervisningslokaler i brug.

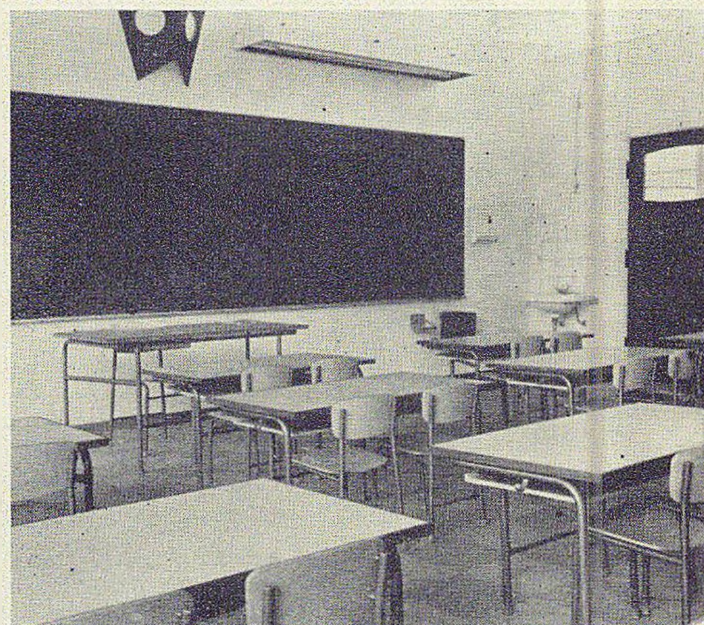
Hensigtsmæssige skolemøbler betinger, at klasesamfundet kan indrette sig efter ønske.

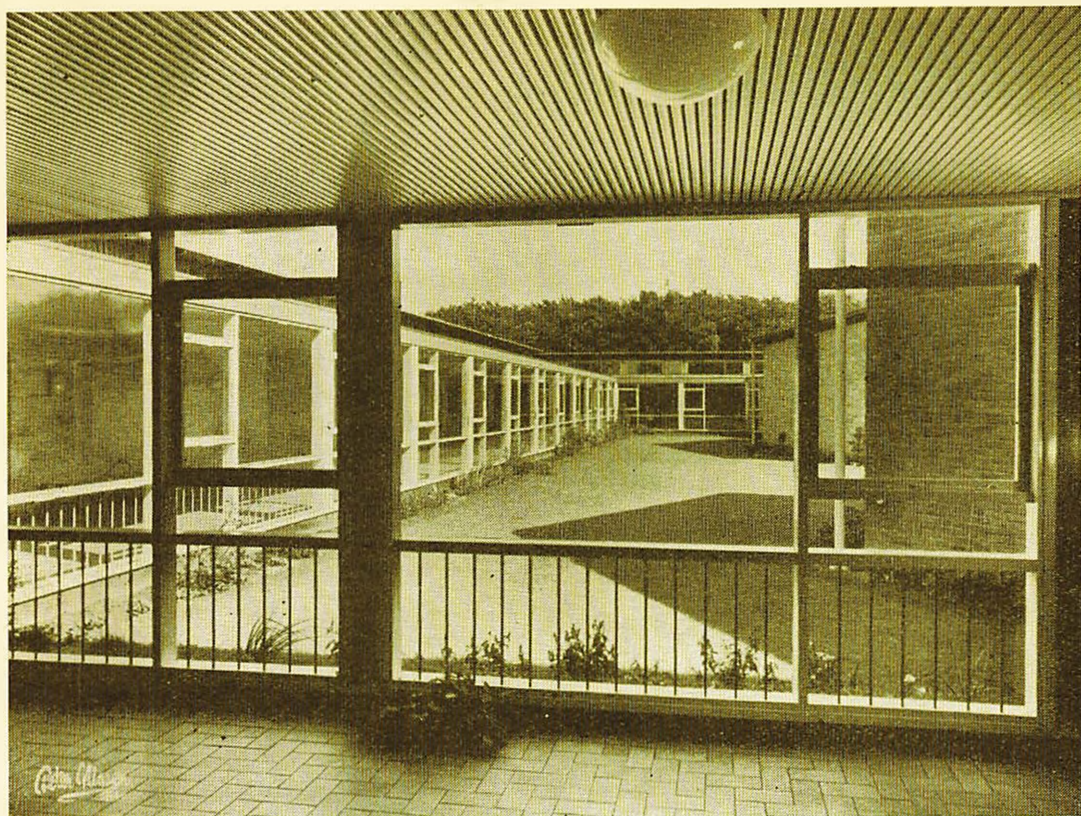

ESBJERG SKOLEMØBLER — en nykonstruktion.

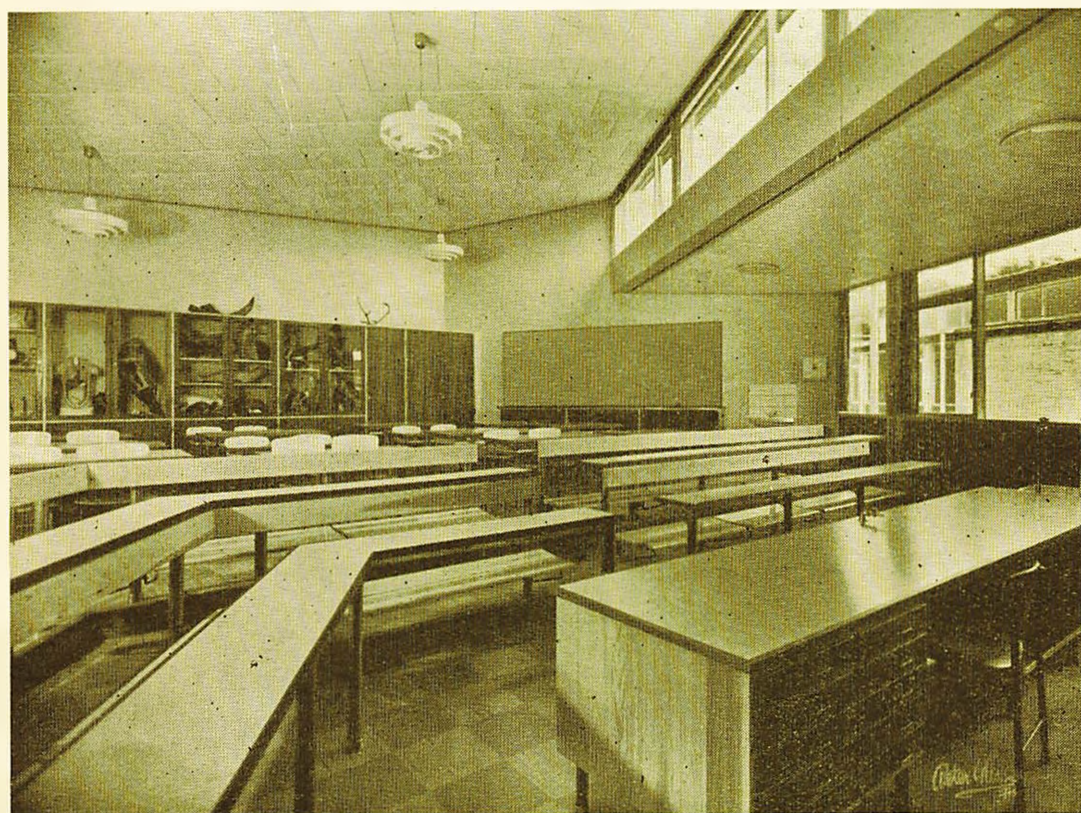

Håndvask og papirhåndklæder
i alle undervisningsrum.

Skønhed, ro og harmoni giver barnet gode grobetingelser.

Faglokale: Auditorium og laboratorium i en harmonisk helhed.

12. august 1954.
Flittige arbejdere i hobetal
overalt ude og inde.

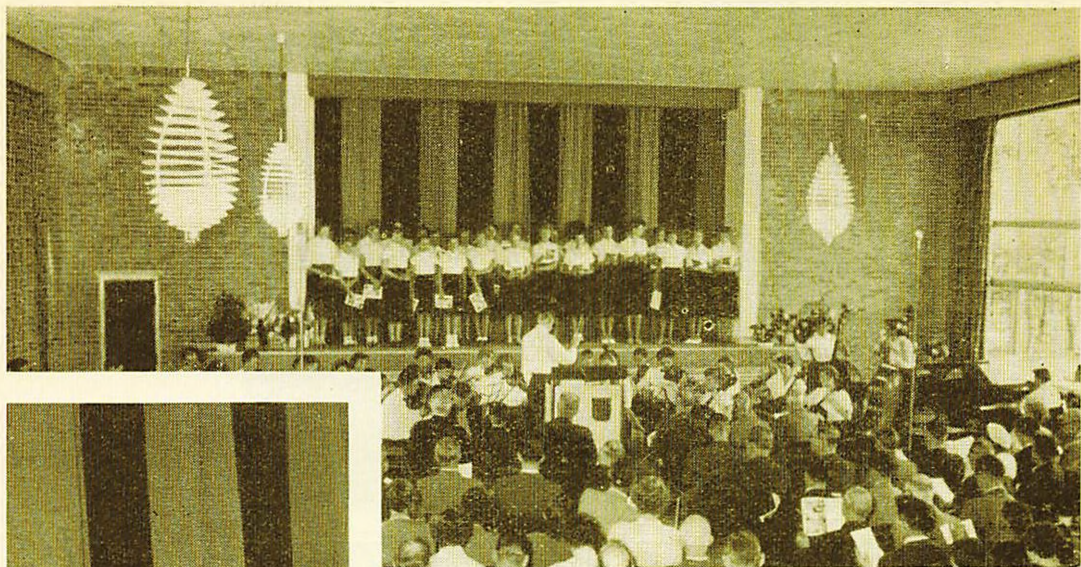

13. august 1954.
Flaget sættes
som synligt tegn på,
at skolen er taget
i besiddelse.

14. august 1954.
Undervisningsminister
Julius Bomholt
indvier skolen.

FRA INDVIELSEN.

Skolevæsenets strygerorkester og pigekor ydede en fortræffelig medvirken.

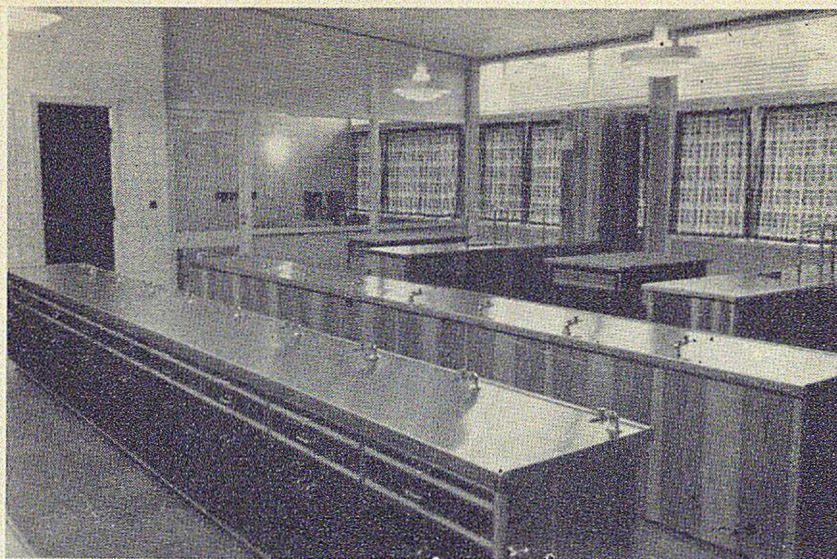
Alle overgav sig, da lille seksårige Agnete sang om den første skoledag.

Et lille hvil under rundgangen.

Fra venstre mod højre: arkitekt Hougaard Nielsen, fhv. borgm. H. Nissen, dir. G. Ulrik, kontorchef i underv.min. Mogensen, skoleudv. formand Arne Jørgensen, fru Bomholt, underv.min. Julius Bomholt, redaktør Knud Rée.

Det ene
af de to skolekøkkener
— Gaskøkkenet.

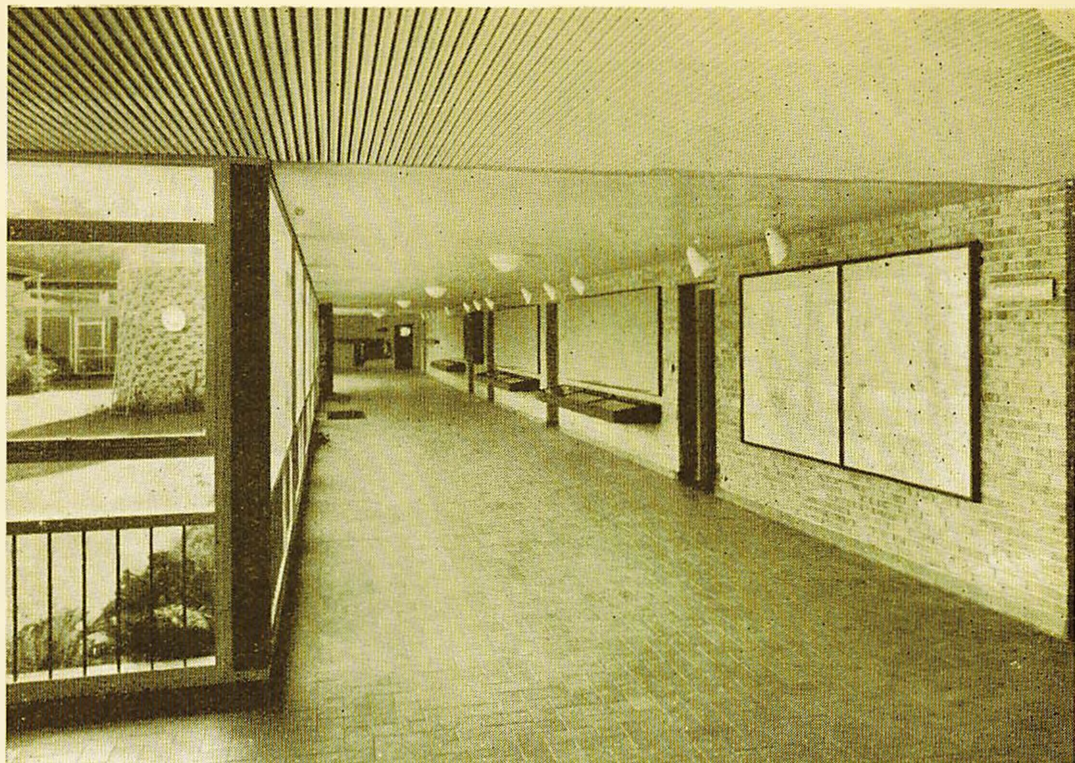

Skolebibliotekets
udlånslokale.

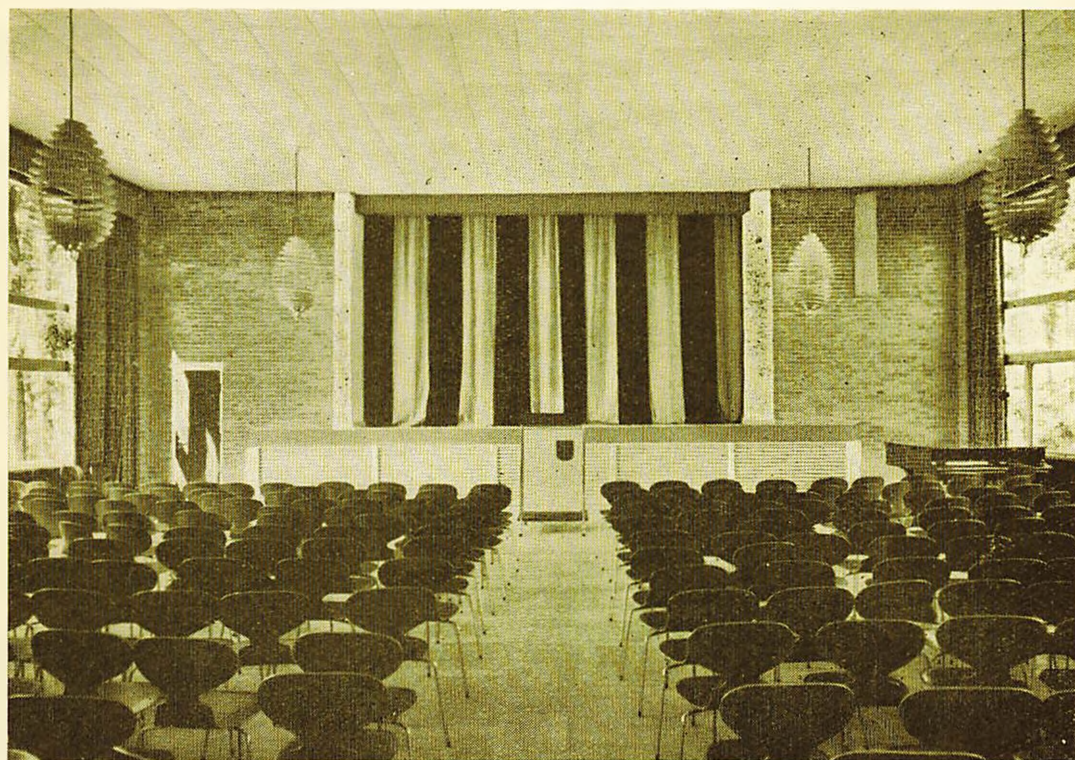

Spejldammen,
der hører til naturhistorie-
lokalet indenfor.

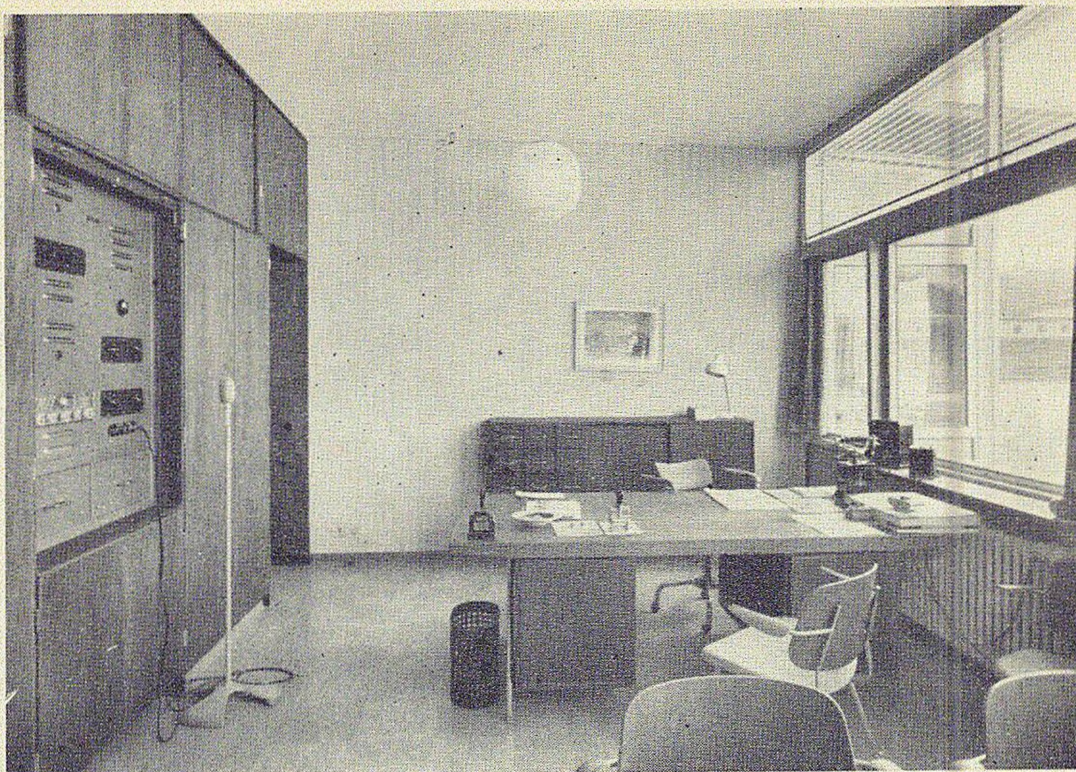

SØNDERGADE — Grådybskolens »udstillingsgang«.

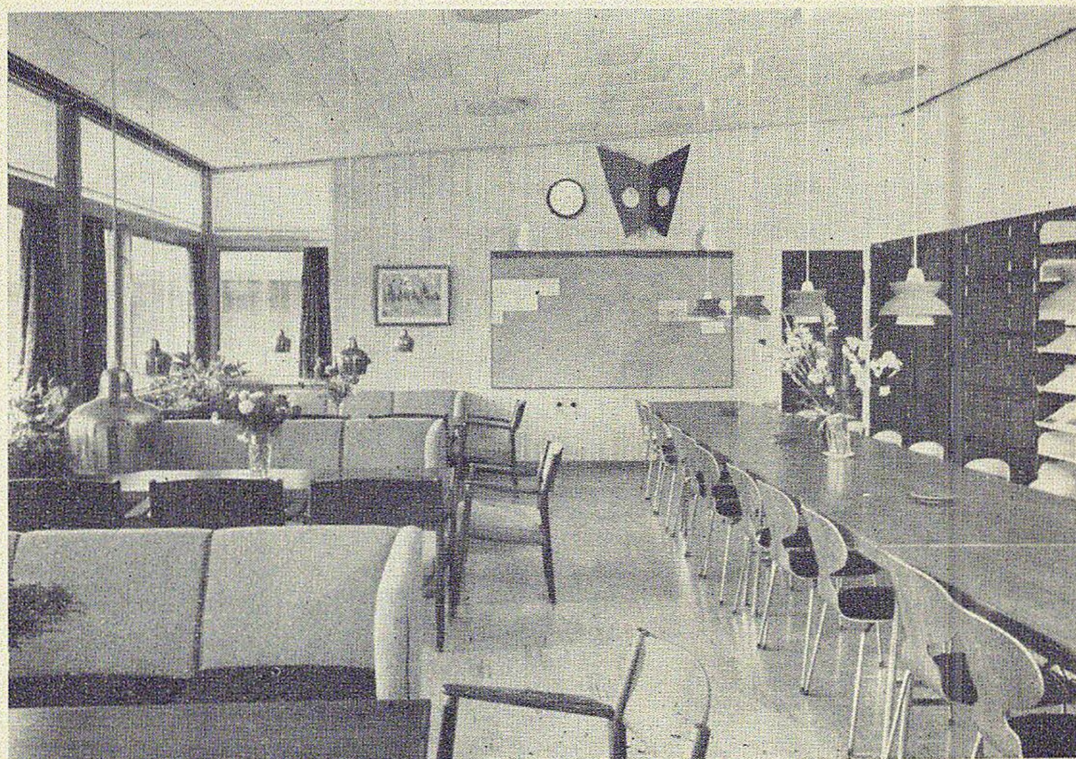

Skolens samlingssal.

Skoleinspektørens kontor.

Skolens lærerværelse.